A°. 1859. N°. 261.

Opregte Zaturdagsche

HAARLEMSCHE COURANT

van 5 November.

[*Bij N°.* 261 *dezer Courant behoort een Vervolg.*]

WEENEN, 1 November.

De Aartshertog *Albrecht* heeft thans weder, als stedehouder des Keizers, het opperbewind over Hongarije aanvaard.

In deze residentie heeft zich eene bende muziekanten, uit Hongarije afkomstig, gevestigd, welke zich bij voorkeur bezig houdt met de voordragt van hongaarsche liederen en volksgezangen. Een aantal jeugdige Hongaren, die zich alhier, in verschillende betrekkingen geplaatst, bevinden, stellen er prijs op om deze opvoeringen, in hongaarsche kleederdragt, bijtewonen, en de meest bekende liederen met geestdrift toe te juichen. De bekende Rakocsky's-marsch is vier malen herhaald.

— Naar luid van berigten, in een onzer half-officiële bladen opgenomen, houdt men zich in Parijs verzekerd, dat de fransche Regering zich in ernst de zaak van de doorgraving van de landengte van Suez aantrekt; dat om de turksche Regering van haren tegenstand ten aanzien dezer onderneming te doen afzien, de fransche ambassadeur te Konstantinopel tot de overtuiging is gekomen, dat de eerste stap op den daartoe leidende weg behoorde te zijn het ontslag van den groot-vizier *Ali-bassa* uit deze belangrijke betrekking. Dit ontslag heeft, gelijk bekend is, plaats gehad en is inderdaad het werk geweest van den heer *Thouvenel*, die den britschen gezant heeft weten te bewegen om, bij de gelukwensching van den Sultan, wegens de ontdekte en verijdelde zamenzwering tegen zijn gezag, eene zeer ernstig beklag te voegen over het beheer en bedrijf van zijne ministers. De oostenrijksche gezant heeft geweigerd, daartoe medetewerken, maar sir *Bulwer* heeft daar geen bezwaar in gevonden, derwijze, dat de vizier, gelijk de heer *Thouvenel* vooraf had berekend, zich zoo zeer in zijn eergevoel gekrenkt heeft gevonden, dat hij dadelijk zijn ontslag heeft verlangd en ook heeft bekomen. De berigtgever leidt daar uit af, dat Engeland, 't welk moet gedoogen, dat de Franschen eene niet onaanzienlijke oorlogsvloot in de nabijheid van Gibraltar onderhouden, ook op eene gevoelige wijze den invloed van Frankrijk in het oosten van de Middellandsche-zee zullen ondervinden.

Een ander half-officieel blad meent, dat de toestand van Frankrijk over 't algemeen sedert den oorlog niet is verbeterd; — dat het alom wantrouwen inboezemt, en dat al wat verkondigd is, nopens een afzonderlijk verbond van Oostenrijk met Frankrijk, als uit de lucht gegrepen moet worden aangemerkt.

BERLIJN, 2 November.

Heden geeft de Prins-Regent een gastmaal ter eere van den *Prins van Oranje*, die gisteren avond, met Prins *Frederik der Nederlanden*, van Muskau is aangekomen. Morgen zullen de Prinsen de groote St. Huberts-jagtpartij bijwonen. — Prinses *Maria der Nederlanden* is door de mazelen aangetast, doch in een ligten graad.

Den 4den zullen de jonge *Prins en Prinses van Pruissen* de reis naar Londen aannemen.

— De staatsminister *v. Auerswald* heeft den Prins-Regent eene voordragt aangeboden, betreffende de viering van het Schillers-feest in deze hoofdstad. De stedelijke Regering heeft zich bereid verklaard om mede te werken tot de oprigting van een standbeeld, en geeft 2000 th. voor het daarstellen der grondslagen. De verdere kosten zullen uit vrijwillige bijdragen moeten worden bestreken. Vermoedelijk zal de Prins-Regent de gensdarmen-markt, voor de plaatsing van het standbeeld, tegen over den schouwburg, aanwijzen, en eene aanzienlijke som voor hetzelve beschikbaar stellen.

PARIJS, 2 November.

Het *Journal des Débats* is blijkbaar zeer ingenomen met het programma, tot regeling van het italiaansche vraagstuk, zoo als hetzelve vervat is in den brief van Keizer *Napoleon* aan Koning *Victor Emmanuel*. Het brusselsche dagblad *le Nord* ziet bezwaar in de gelijktijdige aanneming van de twee beginselen, het herstel der vorige Souvereinen aan de Regering en de niet-interventie van het buitenland, en meent, dat eene nieuwe algemeene stemming het eenige middel van redding voor Centraal-Italie zal zijn. Het *Journal des Débats* zou in de toepassing van dit middel geen bezwaar hoegenaamd vinden. Volgens dat blad is men door die poort een steegje ingeloopen, 't welk geen uitweg heeft, en is het ook natuurlijk, dat men door die poort er ook weder uitkomt.

Omtrent den engelschen ministeriëlen *Morning-Post* leest men in het *Journal des Débats* het navolgende:

„Dat blad beoordeelt met groote duidelijkheid den brief des Keizers, en splitst denzelven in twee deelen, van welke het een den bijval van Engeland heeft, en het andere aanleiding geeft tot menigvuldige bezwaren, zonder evenwel, naar het gevoelen van de *Morning-Post*, de deelneming van Engeland aan een Congres uittesluiten. Alvorens te treden in eene waardering van 's Keizers brief, wenscht de *Morning-Post* zich zelven geluk met de zeldzame gave van voorzegging, welke het bezit, en waardoor het tot dusver voor alle verrassing gevrijwaard is gebleven. Dat gelukkige dagblad heeft den oorlog voorzien; het heeft voorzien, dat de krijg door Oostenrijk zou worden begonnen; het heeft zelfs, zoo het zegt, de werkeloosheid van den generaal *Giulay* voorzien en wat aan het wonder grenst, dat blad heeft alleen op deze wereld den vrede van Villafranca voorzien. Vermits de *Morning-Post* zoo bij uitsluiting het voorregt der prophetie bezit, zoo is het wel hard, dat het op eenen zoo goeden weg plotselijk blijft stilstaan. Hoe talrijk toch zijn de vragen, welke wij aan hetzelve zouden willen doen, en hoe aandachtig zou worden geluisterd naar de te geven antwoorden!

„Ongelukkig stelt de *Morning-Post* zich voor 't oogenblik te vreden met de omstandigheid, dat hij het verleden heeft voorspeld en wordt in het midden gelaten wat de toekomst zal opleveren. Dat blad neemt den brief des Keizers aan als den grondslag, waarop de onderhandelingen in het Congres zullen worden gevoerd, maar verklaart zich bij voorraad, aannemende zelfs dat Engeland aan het Congres zal kunnen deelnemen, tegen de bevoegdheid van hetzelve, wat betreft de regeling der toekomst van Centraal-Italie, of de daarstelling van een Verbond, 't welk aan de italiaansche Staten zou worden opgedrongen. Om kort te gaan, het zou niet aan het Congres het regt willen toekennen om onherroepelijk te beslissen over het lot der volkeren, en beschouwt eene zoodanige theorie als beleedigend voor Engeland.

„Het genoemde dagblad vereenigt zich inmiddels met de navolgende in den keizerlijken brief voorkomende grondslagen: 1 den afstand van Lombardije; 2 het opgeven door Oostenrijk van het regt om bezetting te leggen in Piacenza, Ferrara en Commacchio; 3 den waarborg tegen elke vreemde tusschenkomst in Centraal-Italie; 4 de reorganisatie van Venetie, ten gevolge waarvan die Staat eene zuiver italiaansche provincie zal worden. Het herstel aan de Regering van den Groothertog van Toscane en van de Hertogin van Parma beschouwt de *Morning-Post* als onvereenigbaar met den waarborg, dat Centraal-Italie vrij en onafhankelijk zal zijn. Voorts kan dat engelsche orgaan niet begrijpen, hoe men aan Oostenrijk zal gaan voorstellen om de vestingen in het Venetiaansche overtegeven aan de italiaansche troepen, zonder dat tevens aan die mogendheid wordt verkondigd, dat zij afstand heeft te doen van hare souvereiniteits-regten over dat gewest. Wat evenwel van dit een en ander ook zijn moge, zoo is de *Morning-Post* van gevoelen, dat het Congres zal kunnen vergaderen en Engeland aan hetzelve deelnemen."

De *Times* meent, dat thans, nu de Keizer vooraf heeft doen weten, op welke wijze het italiaansche vraagstuk moet worden beslist, het strijdig zou zijn met de waardigheid van Engeland om zich te bemoeijen met de aangelegenheden van Midden-Italie. Het *Journal des Débats* wenschte wel, dat Engeland zich ook zoo naauwgezet betoonde omtrent de aangelegenheden van Egypte, waar het zeer ijverig werkzaam is om de doorgraving der landengte van Suez tegentehouden. Het genoemde blad is ontevreden over de door den franschen consul aangenomene houding, die zich „onderdanig" vergenoegt met de kennisgeving aan zijne landgenooten, dat zij, naar aanleiding der bepaalde bevelen van de egyptische Regering, de werkzaamheden hebben te staken. Volgens het *Journal des Débats* strookt deze nederige taal in geenen deele met de bescherming, welke de fransche Regering tot dusver aan de onderneming „schijnt" te hebben verleend en waaraan zij volstrekt ongezind „schijnt", om een einde te maken.

— Omtrent het ontslag van den hertog *van Padua* als minister van Binnenlandsche Zaken wordt gemeld, dat de waarschuwing, gegeven aan den *Correspondant*, ter zake van het artikel van den heer *de Montalembert*, daartoe onmiddelijk aanleiding heeft gegeven. Reeds vroeger had de hertog op zijn ontslag aangedrongen, omdat de betrekking hem te zwaar viel, doch de Keizer had verlangd, dat hij zou aanblijven, ten minste tot dat het Congres zou vergaderen. Hij had voor zich geen bezwaar gevonden in het artikel van den heer *de Montalembert*, doch was overstemd geworden in den ministerraad, die, waarschijnlijk op voorstel van den heer *Fould*, na eene beraadslaging van drie dagen, tot het besluit was gekomen om den *Correspondant* te waarschuwen, en tevens *l'Ami de la Religion*, die inmiddels het artikel had overgenomen. De hertog *van Padua* die, zooals reeds meermalen is gebleken, in het algemeen ongunstig gestemd is omtrent het stelsel der waarschuwingen, en de voorkeur geeft aan van regeringswege medegedeelde teregtwijzing, heeft onverwijld daarop zijn ontslag genomen. Het wordt in de gegevene omstandigheden als eene zaak van eenig belang beschouwd, dat de hertog *van Padua* is vervangen door den heer *Billault*, die in der tijd heeft plaats gemaakt voor de generaal *Espinasse*, welke laatste begonnen is, met het versterken der banden, welke strekken tot beteugeling der drukpers. De benoeming van den heer *Billault* zou dan ook mogen worden beschouwd als het bewijs, dat de Keizer in de hoofdzaak gunstig gestemd is ten aanzien van de door den hertog *van Padua* op het stuk der dagbladpers beledene liberale beginselen.

Het dagblad *l'Ami de la Religion* schroomt niet te verkondigen, dat de tot hetzelve gerigte waarschuwing onverdiend is. Vermits het artikel van den heer *de Montalembert* vier dagen ongestraft is gebleven, had de redactie gedacht, dat het zonder gevaar tot de overneming van dat betoog had kunnen overgaan. — Tot dusver had nog geen dagblad eene waarschuwing durven beoordeelen.

Men maakt de aanmerking, dat thans weder blijkt, dat het waarschuwen van dagbladen ook zijne eigenaardige bezwaren heeft, vermits het somwijlen gepaard gaat met hevige geschillen in de hoogere kringen, waardoor niet alleen de dagbladen, maar zelfs de ministers worden getroffen.

PARIJS, 3 November.

De *Moniteur* behelst heden het keizerlijk besluit, waarbij de heer *Billault* wordt benoemd tot minister van Binnenlandsche Zaken. Dit besluit voert de dagteekening van 1 November uit Compiègne.

Verder is in het regeringsblad het besluit uitgevaardigd van de Keizerin-Regentes, gedagteekend 16 Junij, betreffende de uitbreiding van Parijs tot aan de linie der fortificatien. Daarop volgt een besluit van den Keizer, van eergisteren, waarin wordt bepaald, dat de 20 arrondissementen, in welke de hoofdstad zal worden verdeeld zullen zijn genaamd: 1, het arrondissement van den Louvre; — 2, van de Beurs; — 3, van den Tempel; — 3, van het Stadhuis; — 5, van het Pantheon; — 6, van den Luxemburg; — 7, van het Paleis-Bourbon; — 8, van het Elysée; — 9, van de Opera; — 10, van l'Enclos-Saint-Laurent; — 11, van Popincourt; — 12, van Reuilly; — 13, van de Gobelins; — 14, van het Observatorium; — 15, van Vaugirard; — 16, van Passy; — 17, les Batignolles-Monceaux; — 18, van de hoogten van Montmartre; — 19, van de hoogten van Chaumont; — 20, van Ménilmontant.

Verdere besluiten hebben betrekking op de zamenstelling, vooreerst van den nieuwen stedelijken Raad, welke uit zestig leden zal bestaan en voorts van de departementale commissie van de Seine, welke, behalve uit die zestig raadsleden, ook zal zijn zamengesteld uit vier vertegenwoordigers van het arrondissement van Sint-Dénis en uit vier vertegenwoordigers voor het arrondissement van Sceaux.

— Het ultramontaansche hoofdorgaan *l'Univers* berigt, dat bij hetzelve zijn ingekomen, eene circulaire van den bisschop van Grenoble aan zijne onderhebbende geestelijkheid, waarin de aandacht wordt gevestigd op den toestand van den Kerkelijken Staat en mededeeling gedaan van de aanspraak van den Paus; — een pastorale brief van den bisschop van Belley, gedagteekend van 28 October, waarin gebeden voor den Paus worden voorgeschreven en mededeeling gedaan, dat de genoemde prelaat eerlang naar Rome zal vertrekken; — eene circulaire van den bisschop van Valence en een mandament van den bisschop van Perigueux, betreffende den toestand van den Paus.

Verder meldt het dagblad de *Univers*, dat het de latijnsche woorden heeft ontvangen van een pastoralen brief, welke op 14 October jl. aan de geestelijkheid en de geloovigen is gerigt door den heer *Fransoni*, den aartsbisschop van Turin. De genoemde prelaat houdt zich daarin bezig met den toestand van de Pausselijke Staten en spoort de geloovigen aan om dagelijks vijf *Pater* en vijf *Ave* te bidden voor den Oppersten Kerkvoogd.

Nog wordt medegedeeld, dat de aartsbisschop van Munchen een mandament heeft uitgevaardigd, waarin zeer in het breede wordt uiteengezet, dat de tijdelijke bezittingen van den Paus onafscheidelijk zijn van diens geestelijk gezag.

LONDEN, 2 November.

De jongste tijdingen uit Nieuw-York en uit Baltimore, van 18 October, behelzen belangrijke bijzonderheden omtrent het in telegrafische berigten vermelde oproer te Harpers-ferry. Daaruit blijkt hoofdzakelijk het volgende:

Eene bende, die in 't begin slechts uit 22 personen, te weten 17 blanken en 5 zwarten, bestond, maar welke spoedig tot 200, volgens anderen tot 600 man, aangroeide, heeft (naar het schijnt den 16den of 17den October) zich meester gemaakt van het aan het gouvernement der Ver.-Staten toebehoorende wapen-magazijn te Harpers-ferry, gelegen aan de grenzen van Virginia en Maryland, in 't welk, naar men meldt, 80,000 geweren en buksen, benevens eene groote hoeveelheid ander wapentuig en ammunitie bewaard werden. Als de reden van dat bedrijf wordt opgegeven ontevredenheid over het loon der werklieden. Tegelijkertijd hebben de oproerlingen de telegraaf-draden verbroken, — de spoortreinen, welke in die streek passeerden, aangehouden, — een zeker aantal ingezetenen, als gijzelaars, gevangengenomen, en zich in het tuighuis verschanst. Hun aanvoerder was zekere *Brown*, die, onder den titel van kapitein, in der tijd een werkzaam aandeel heeft genomen aan den burger-oorlog in Kansas. Een gedeelte der muiters is vervolgens naar de naburige Staten Virginia, Maryland en Delaware getrokken, eene groote hoeveelheid van de vermeesterde wapenen met zich voerende, ten einde de slaven te wapenen en in opstand te brengen. Uit de naastbij gelegen steden zijn in allerijl de beschikbare troepen naar Harpers-ferry vervoerd, en deze hebben het tuighuis omsingeld. Nadat de oproerlingen te vergeefs waren aangemaand om zich overtegeven, is het tot een gevecht gekomen, waarbij aan weerskanten 16 man gesneuveld zijn. Ten laatste echter is het tuighuis door mariniers bestormd en weder vermeesterd. — Wat van de uitgetogen oproerlingen geworden is, blijkt tot dus ver niet; maar het schijnt, dat, na het weder vermeesteren van Harpers-ferry, ook de vrees voor ernstige onlusten onder de slaven in de naburige Staten verdwenen was.

Hier te lande beschouwt men het voorgevallene als eene zaak van veel gewigt; niet alleen omdat het weder een blijk oplevert van den ongeregelden staat van zaken in de Ver.-Staten, maar ook omdat het waarschijnlijk is, dat hetzelve in verband heeft gestaan met een uitgebreid plan van opstand onder de slavenbevolking in de zuidelijke Staten. Men ziet dan ook met veel belangstelling nadere berigten te gemoet omtrent de gevolgen van het gebeurde.

Gelijktijdig met het berigt van het oproer in Harpers-ferry heeft men te Nieuw-York tijding ontvangen van oproerige bewegingen in Brownsville, eene stad van het thans tot de Ver.-Staten behoorende gewest Texas. Eene bende van een paar honderd personen, die aangevoerd werd door bandieten uit het naburige Mexico, is daar binnengetrokken; heeft een vijftal inwoners gedood, de gevangenis opengebroken, de gevangenen in vrijheid gesteld, de kantoren der belastingen vermeesterd, en is vervolgens, na allerhande geweldenarijen bedreven te hebben, met een rijken buit van door plundering verkregen goederen, naar de mexicaansche grenzen afgetrokken.

— De fransche, pruissische en sardinische gezanten, benevens hunne echtgenooten, en verscheidene aanzienlijke britsche staatslieden hebben in de afgeloopen week eenige

dagen bij lord en lady *Palmerston*, op hun landgoed Broadlands, doorgebragt.

— De beurs was heden williger. De 3pc. gecons. resc. werden tegen 96⅜ à ½ verhandeld.

BRUSSEL, 3 November.

De heer *Malou*, de bisschop van Brugge, heeft thans mede zijn mandament uitgevaardigd, ter verdediging van het tijdelijke gezag van den Paus, en, naar luid van een liberaal orgaan, zich, zoo als te verwachten was, zoo fel en hartstogtelijk uitgelaten, dat zelfs ultramontaansche bladen in het buitenland zich wel zullen wachten om de beschrijving overtenemen, welke die prelaat geeft van den toestand, wat Romagna betreft. De bisschop zegt, onder anderen, „dat de laatste berigten uit dat gewest inhouden, dat een eerbiedwaardig prelaat, een voorbeeld voor alle herders, met zijne getrouwste geestelijken, in den kerker is geworpen; — dat de verdere geestelijken op de vlugt zijn; — dat al de kerken zijn bezoedeld en ontheiligd door de gruwelijkste godslasterlijke handelingen."

Van den liberalen kant wordt aangemerkt, dat de geestelijkheid in Romagna het eerst verbaasd zal zijn over het tafereel, 't welk de bisschop van Brugge te dezer zake ophangt; altijd in de veronderstelling, dat die geestelijkheid te lezen zal bekomen wat de genoemde kerkvoogd in zijn mandament verkondigt.

— Het russische-gezinde orgaan *le Nord* meldt, naar aanleiding van bijzondere berigten uit Italie, dat de bevolking in Genua nogal tevreden schijnt te zijn met den loop, welken de zaken hebben genomen en het onder anderen geenszins afkeurt, dat Turin met Milaan moet gaan deelen. In Genua vindt men het zeer goed, dat op die wijze Turin het hooge standpunt zal moeten opgeven, waarop het zich zoolang, met miskenning der regten van andere sardinische steden, heeft gehandhaafd.

's GRAVENHAGE, 3 November.

Door Z. M. zijn bij het wapen der artillerie benoemd tot kapiteins: de 1ste luitenants *D. A. A. van Rijssen*, jhr. *W. V. C.* ridder *van Rappard en K. A. Wimmer*.

Tot kapitein luit.-ter-zee is bevorderd de luit.-ter-zee 1ste kl. *P. A. van Rees*.

Bij Zr. Mt. besluit van 21 Oct. is de heer *H. Anthon* jr. erkend als consul der Ver.-Staten van America, te Batavia.

— In de bijeenkomst van de Tweede-kamer van heden is ingediend een ontwerp betreffende de regten op den in- uit- en doorvoer, 't welk naar de Afdeelingen is verzonden.

Een aantal adressen, betreffende de aanteleggen spoorwegen, zijn in handen der commissie voor de verzoekschriften gesteld. Op de verslagen, uitgebragt bij monde van de heeren *Kingma* en *v. Diggelen*, zijn vele andere adressen ter griffie nedergelegd.

Daarop zijn de beraadslagingen geopend over de voordragt, bevattende de goedkeuring van sommige artikelen van de verleende concessien op den aanleg en de exploitatie van de Noorder- en Zuider-spoorwegen.

De heeren *v. Hall*, *Begram*, *Schimmelpenninck v. d. Oije* en *v. Voorthuyzen*, hebben het ontwerp bestreden. De drie eerstgenoemden dezer sprekers verlangen, afgescheiden van hunne bedenkingen tegen de aangenomene rigting der spoorwegen en de daarmede in verband staande geldelijke bezwaren, staats-spoorwegen. De laatstgenoemde heeft bepaaldelijk de wenschelijkheid doen gelden, dat Utrecht mogt worden aangenomen als het centrale punt voor de aansluiting van de Noorder- met de Zuider-spoorwegen.

De eerstgenoemde dezer sprekers heeft de vraag opgeworpen, of in dezen geene inbreuk is gemaakt op het voorschrift der Grondwet, vermits wel in het ontwerp wordt vermeld, dat de Raad van State over dit gewigtig onderwerp zoude zijn gehoord, maar dat het aan twijfel onderhevig is, of dit in werkelijkheid heeft plaats gehad; — dat, wel is waar, de Raad over de twee afzonderlijke ontwerpen is geraadpleegd, maar dat sedert een ontwerp is voorgedragen van een meer uitgebreiden aard, 't welk niet aan het oordeel van het bedoelde collegie is onderworpen.

In de tweede plaats heeft de spreker het bedenkelijk geacht om een zoo belangrijk werk, in eenen Staat als den onzen, aan bijzondere personen toevertrouwen. Hij verlangt spoorwegen, vooral in het belang van het binnenlandsch verkeer, maar vermeent tevens, dat, als men die spoedig wil tot stand te zien gebragt, men zich aan het beginsel van den aanleg van Staatswege moet houden; inzonderheid, omdat de concessionarissen nog geen geld voor den aanleg hebben, en het daartoe gevorderde kapitaal moeten zoeken, en men, naar zijn inzien, bezwaarlijk geldgevers zal vinden, die op de aangeboden voorwaarden en bij alle eventualiteiten, hun vermogen in dergelijke spoorweg-actien zullen willen beleggen, en daarenboven, indien soms de raming te laag mogt worden bevonden, geheel de berekening daardoor zoude falen. Naar het inzien des sprekers wordt, met de onderwerpelijke voordragt, de aanleg der spoorwegen onbepaald uitgesteld, en zoude men, om dezelve te bekomen, zijne toevlugt moeten nemen tot den aanleg van dergelijke wegen door den Staat.

Voorts heeft de spreker de voordragt uit het oogpunt der financiële belangen van den Staat beschouwd en toegelicht. Hij heeft daarbij gewezen op den wensch van zoo vele deskundigen, en ook van de tegenwoordige bewindslieden, om den geldelijken toestand des Lands zooveel mogelijk los te maken van de koloniale bijdragen; — op de wisselvalligheid dezer bijdragen, en op het gevaar, waaraan de geldmiddelen van den Staat, met de goedkeuring der onderwerpelijke voordragt, kunnen worden blootgesteld. Hem komt voor, dat de vertegenwoordiging zich voor een dergelijk roekeloos bedrijf niet verantwoordelijk mag stellen, en dat zij, ten einde spoorwegen te erlangen, naar een beter middel moet omzien, zonder de financiele belangen te bederven.

HAARLEM, 3 November.

In de bijeenkomst van de Staten van Noord-Holland is het verslag wegens de voordragt van Ged. Staten, tot daarstelling van eene duinwaterleiding en andere werken ten behoeve van het gesticht Meerenberg, overwogen. Dit verslag houdt in 1° om niet te treden in dit voorstel, en 2° om Ged. Staten uittenoodigen, een nader onderzoek intestellen, nopens het gebrek en den aard van het water. De heer *Messchert van Vollenhoven* heeft, bij wijze van amendement, voorgesteld het eerste gedeelte wegtelaten. Na eenige woordenwisseling daarover hebben 30 leden zich daarvoor verklaard en 30 daartegen, derwijze dat het voorstel aan eene nadere beslissing zal moeten worden onderworpen.

Het amendement van den heer *v. Akerlaken*, betreffende het voorzien in de kosten van de Noorder-IJ- en Zeedijken, is, na eene langdurige beraadslaging, aangenomen. Verder zijn aangenomen de ontworpen reglementen voor de bannen van de Vier Noorder-Koggen, den binnenpolder onder Hoogwoud, enz., den polder de Lagehoek, en voor eenige polders onder Haarlemmerliede, Sparenwoude, Houtrijk en [illegible] het toezigt op de [illegible]

Door den heer *Merens* en nog twee andere leden is een voorstel gedaan, houdende, dat Ged. Staten zouden worden uitgenoodigd, het daarhenen te leiden, dat het collegie voor de wegen en vaarten over de zes Noordhollandsche-steden zich nog tijdelijk met het beheer over die vaarten en wegen zou willen belasten. Dit voorstel is aangenomen.

— Op de adressen van de gemeenten Sparendam, Midwoud en Zandvoort, om toepassing te erlangen van art. 36 der wet op het lager onderwijs, is besloten, deswegens gunstig bij de hooge Regering te adviseren.

Daarop is de vergadering door den Voorzitter in naam des Konings gesloten.

HAARLEM, 4 November.

Alhier zijn de volgende telegrammen ontvangen:

VENETIE, 2 November. Bij het openen der voorstellingen in het opera-gebouw alhier is, bij wijze van politieke demonstratie, veel gedruisch gemaakt. Ten platten lande in de provincien hebben bij voortduring aanvallen van roovers plaats. — In Verona zijn oproerige geschriften verspreid. Van de hongaarsche troepen zijn eenige manschappen in verzekerde bewaring gesteld.

ALGIERS, 4 November. *Beni-Smassen*, uiterst beducht voor de gevolgen van den strijd, heeft zich aan de meest bezwarende voorwaarden onderworpen. De expeditie vervolgt de verdere nog wederspannige stammen. — Een russisch eskader, bestaande uit een schip en vijf fregatten, zal in de haven van Villafranca overwinteren.

PARIJS, 4 November. De *Moniteur* verkondigt, dat de Keizer, ten einde den hertog *van Padua* een blijk te geven van zijne bijzondere tevredenheid, hem, bij uitzondering, tot groot-kruis van het Legioen-van-Eer heeft benoemd.

LONDEN, 4 Nov. Men beweert, dat de fransche en britsche Regeringen zich hebben verstaan, nopens de grondslagen, op welke een Congres zou worden bijeengeroepen, 't welk in Brussel zou worden gehouden, en dat men eerlang van de zijde van het bewind van Groot-Brittannie eene officiële verklaring deswegens te wachten zou hebben.

CALCUTTA, 14 October. De gouverneur-generaal heeft eene reis naar de westelijke provincien ondernomen.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Prijzen der Effecten.

4 *November* 1859. 4½ *ure.*

	van	*tot*	*gebl.*
NEDERLAND.			
Thesaurie 5 p	106½	⅝	—
Ned. Bank 4 „	—	—	—
W. Schuld 2½ „	63¾	15/16	63⅞
„ . 3 „	76¼	½	76½
„ . 4 „	97⅛	⅜	97⅜
Amort. Sd. 3 „	94⅝	—	—
Handl. Ms. 4½ „	126½	—	—
O. I. Leen. 4 „	96¾	—	—
Holl. Spw. . .	—	—	—
Leening 4½ p	—	—	—
Rijn Spw. 4½ „	—	—	—
M. Weldd. 4 „	—	—	—
BELGIE.			
Cert. W. S. 2½ p	—	—	—
„ *Rots.* 2½ „	51¾	⅞	—
FRANKRIJK.			
Certif. . . . . 3 p	—	—	—
SPANJE.			
Oblig. . . . . 1½ p	31⅜	½	31⅜
„ . . . . 3 „	43½	—	—
„ Bin. 3 „	40¾	⅞	40 13/16
Am.-Schuld. .	10⅛	—	—
Bew. Coup. . .	—	—	—
PORTUGAL.			
Oblig. . . . . 3 p	43¼	5/16	—
„ 1856. 3 „	41⅞	15/16	—
„ Uitgest. .	—	—	—
RUSLAND.			
Hope & C°. 5 p	103⅞	—	—
„ 5 „	101¾	—	—
Certif. Obl. 5 „	85 7/16	½	—
„ „ 4 „	80 13/16	—	—
„ *Stglitz* 4 „	—	—	—
„ N. 4 „	—	—	—
„ 54. 5 „	89 15/16	90 3/16	89 15/16
„ 55. 5 „	99⅝	¾	—
„ Hamb. 5 „	—	—	—
„ Lond. 5 „	—	—	—
„ „ 4½ „	—	—	—
Insch. . 6 „	61	—	—
Cert. . 6 „	61¾	—	—
POLEN.			
Aand. 1835. ƒ	157½	—	—
Oblig. . . . . 4 p	77¾	—	—
PRUISSEN.			
Oblig. . . . . 5 p	101⅜	—	—
Aand. 54. 3½ „	202	—	—

	van	*tot*	*gebl.*
OOSTENRIJK.			
Obl. *Goll.* 5 p	62	—	—
„ „ 4 „	—	—	—
„ Met. 5 „	53 3/16	9/16	53½
„ r. Amst. 5 „	72 13/16	73	73
„ Nat. 5 „	57⅛	7/16	57 5/16
„ 54. 2½ „	28 7/16	9/16	28 9/16
Wener Bank ƒ	—	—	—
„ . . „	—	—	—
„ 4 p	262	263	—
NAPELS.			
Cert. L. B 5 „	—	—	—
„ *Rots.* 5 „	—	—	—
DENEMARKEN.			
Obl. Lond. 5 p	—	—	—
„ 3 „	—	—	—
BRAZILIE.			
Geldl. 24. 5 p	90½	—	—
[illegible]	—	[illegible]	[illegible]
43. 5 „	—	—	—
52. 4½ „	91½	—	—
SARDINIE.			
. . . . 5 p	—	—	—
PERU.			
Geldl. 54. 4½ p	—	—	—
„ Parijs. .	—	—	
ECUADOR.			
Obl. 1855. 1 p	14 9/16	15/16	—
VENEZUELA.			
Obl. 6 th. 3 p	26¾	27⅛	26¾
„ Uitg. 1 „	14	1/16	—
GRENADA.			
Oblig. . . . . 3½ p	15	1/16	—
„ Uitg. . .	4 15/16	5	—
MEXICO.			
Oblig. . . . . 3 p	20½	⅝	20 9/16
N.-AMERICA.			
Philad. *Hope* ƒ	—	—	—
„ Lt. B.	100	—	—
„ *Rots.* 6 „	—	—	—
Am. Bankact.	—	—	—
Ill. Spw. Aand.	—	—	-
„ Obl. C. B. 7 „	79 15/16	80¼	80
Louisiana 5 p	101⅜	—	—
GRIEKENLAND.			
Obl. 1825. 5 p	3 3/16	—	—

Russische spoorweg volgefourn. 219½ à 220¼. De 3 pc. Russen 64⅛. — Beleening 3. Prolongatie 3½. Disconto 3.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der *Effecten-Societeit:*

IJ. DE KOCK, *President.* BOON HARTSINCK, 1e. *Secretaris.*

Binnenl. fondsen op nieuw hooger te plaatsen; oostenrijksche aanvankelijk lager; later williger en ten slotte als gisteren; Venezuela minder vast.

WEENEN, 4 November. De 5 pc. Met. 71.

LONDEN, 4 November. De 3 pc. gecons. resc. 96¼.

PARIJS, 4 November. De 3 pc. 69 fr. 65.

MARKTBERIGTEN.

AMSTERDAM, 4 November. *Granen* onveranderd met weinig handel; 127 ℔ b. Pools. ƒ 295; 129 ℔ j. Vries. ƒ 265. — *Rogge* 123 ℔ Pruis. ƒ 198; 118 ℔ Petersb. ƒ 175, ƒ 177. — *Garst* en *Haver* zonder handel. — *Boekweit* prijsh.; 117 ℔ Vries. zand ƒ 194 zeilende. — *Koolzaad* ƒ 6 lager; op 9 vat, Nov. ƒ 345. — *Lijnzaad* prijsh.; 115 ℔ Koningsb. ƒ 285; 117 ℔ Dantziger deder ƒ 270.

AMSTERDAM, 4 November. *Raapolie* prijshoudend; ord. cond. ƒ 35½; vliegend ƒ 34¼; op levering flaauw; p° Dec. ƒ 34¼; p° Mei ƒ 36 à ƒ 35¾. *Lijnolie* ord. cond. ƒ 31¼; vliegend ƒ 30; p° Dec. ƒ 29½ à ƒ 29¼; voorjaar ƒ 30¼ à ƒ 30. *Hennepolie* ord. cond. ƒ 37½.

DORDRECHT, 3 November. *Tarwe*, jar. Zeeuws. en Inl. ƒ 8,50 à ƒ 9,50; n. dito ƒ 7 à ƒ 8,50; zomer dito ƒ 7 à ƒ 8. *Rogge*, n. Zeeuws. en Inl. ƒ 6,20 à ƒ 6,80; n. dito ƒ 6,60 à ƒ 7,20. *Garst*, n. Zeeuws. en Vlaams. winter ƒ 6,10 à ƒ 6,50; dito zomer ƒ 5,50 à ƒ 5,80. *Spelt* ƒ 2,60 à ƒ 3,40. *Haver*, Inl. voeder n. ƒ 2,20 à ƒ 3; dikke dito ƒ 3 à ƒ 4. *Boekweit*, Kl. Brab. n. ƒ 177 à ƒ 180. *Paardenboonen* n. ƒ 6,50 à ƒ 7; bruine dito n. ƒ 8,50 à ƒ 9,50; witte dito ƒ 8,50 à ƒ 9,50. Blaauwe *erwten* n. ƒ 8,20 à ƒ 9,80. *Koolzaad*, n. Zeeuws. en Overm. ƒ 11 à ƒ 11,40. *Kanariezaad* ƒ 10,50 à ƒ 11,50. *Hennepzaad* ƒ 165 à ƒ 175.

Door mindere aanvoer van jar. *tarwe* was dezelve tot eene kleine verhooging goed te plaatsen; nieuwe vond alleen in de puike soorten tot vorige weekprijzen genegene koopers; mindere en afwijkende daarentegen waren moeijelijk te verkoopen; zomer dito niet aangevoerd, prijzen nominaal. *Rogge* zoo jar. als nieuwe minder begeerd en met moeite vorige prijzen te bedingen; in vreemde is verkocht: 145/2 Belg. à ƒ 210 en 106 p. Petersb. à ƒ 165. *Gerst* begeerd; zomer en winter beide 20 cts. hooger. *Spelt* puike kwaliteiten vonden meer vraag en zijn 10 cts. hooger te noteeren; afwijkende en geringe vonden geen gading. *Haver* prijsh. *Boekweit* is verkocht, Berg op Zooms. à ƒ 180 en 's Boss. à ƒ 177. *Paardenboonen* door gebrek aan kwantiteit bijna zonder handel, bij partij zoude gemakkelijk de hoogst genoteerde prijs te bedingen zijn; duiven dito niet ter markt; witte en bruine dito tot staande prijzen goed te verkoopen. Blaauwe kook-*erwten* met geanimeerde koopers en 30 cts. meer te bedingen. *Koolzaad* met goede vraag £ 1 hooger gedaan; puik Overm. gestort £ 57; Zeeuwsch polder werd op £ 55 gehouden; op 9 vaten olie te leveren Nov. £ 58, Dec. £ 58½ en April £ 62½. *Lijnzaad* is alleen verkocht 112 p. Petersb. à ƒ 302 en geveild 113 p. Odessa à ƒ 300; 115 p. Berdiansky à ƒ 320; 109 p. Koningsb. à ƒ 270 en 108 p. Riga à ƒ 260. *Hennepzaad* als notering te koop. *Kanariezaad* in een doen.

SCHAGEN, 3 November. 425 gelde koeijen magere ƒ 90 à ƒ 170; 75 dito vette 50 à 65 cts. per ned. p.; 200 kalfkoeijen tijdkalvers ƒ 90 à ƒ 140; 185 vaarsen ƒ 40 à ƒ 100; 60 gras-kalveren ƒ 20 à ƒ 30; 20 schapen ƒ 10 à ƒ 20; 64 biggen ƒ 3 à ƒ 5,50; boter per kop 72½ à 75 cts. en 90½ à 94 cts. per ned. p.; kaas 24 à 35 c. per id.; kip-eijeren ƒ 3,40 à ƒ 3,50 per 100 stuks.

SCHEEPSTIJDINGEN.

AMSTERDAM, 4 November. Den 3den dezer in **Texel** BINNENGEKOMEN: *North Briton*, Brown en *Ciatodin*, Brown, beide van Sunderland; *Christine*, Beckering en *Reliance*, Reed, beide van Newcastle; de stoomb. *Lion*, Londen; *Graaf van Rechteren*, *Minister Thorbecke* en *Alert*, alle 3 van Hull.

UITGEZEILD: de stoomb. *Diana*, Londen; *Twenthe* en *Burgem. Huidekoper*, beide naar Hull. Wind w.

Den 3den dezer in **Helvoet** BINNENGEKOMEN: *James Scott*, Creig, Odessa, is op Zuid-Pampus aan den grond geraakt; *Reacon*, Turner, Newcastle; de stoomb. *Alert*, Hull; *Hollander*, Pillau.

UITGEZEILD: de stoomb. *Concordia*, Londen; *Albatros*, Liverpool. Wind w.

Den 3den dezer in Brouwershaven uit zee teruggekomen: *Triton*, Adriaans, Rotterdam naar Batavia.

Den 23sten Sept. te Suriname binnengekomen: *Cornelia Hendrika*, Jaski, Amsterdam; en uitgezeild: 27 dito *Willem & Eduard*, van Wijk en 3 Oct. *Cuba*, Eylers, beide naar Amsterdam.

Den 27sten Sept. te Trinidad de Cuba binnengekomen: *Cuba*, Ruiter, Bremen.

Den 30sten Sept. te Havana binnengek.: *Fortuna*, Warnaar, Rott.

Den 7den Oct. te Laguayra binnengekomen: *Johan Martin*, van Slochteren, Liverpool.

Den 19den Oct. van Odessa uitgezeild: *Marianna Geertruida*, de Vries, Holland.

Den 7den Oct. te Venetie binnengekomen: *Zwerver*, Schuth, Amst.

Op den 30sten Oct. is in zee, op de hoogte van Terschelling gezonken de engelsche brik *Homer*, van Shiels, kapt. *E. Hunter*, geladen met steenkolen, van Newcastle naar het Nieuwe-Diep. De geheele equipage, bestaande uit 9 personen, is door de loodsboot n°. 1, schipper *G. G. Molenaar*, op heden te Terschelling aangebragt; deze equipagie is met de sloep van gemelde loodsboot in 3 malen met het grootste levensgevaar gered en naauwelijks was de geheele equipagie geborgen, of dadelijk daarop is het schip gezonken.

*** Dankbare vermelding van ontvangen giften, voor de door den mislukten oogst in nood zijnde Landbouwers en Veehouders te Nes en Buren, op het Ameland:

Bij dr. *L. Proes*, pred. te Leeuwarden: van A. ƒ 1; van N. O. een coup. ƒ 30,90; van R. ƒ 5; van het St. Anth. Gasthuis ƒ 200; van Z. een muntb. ƒ 10; van S. F. D. R. te 's Gravenhage 2 coup. ƒ 4,20⁵; van H. P. ƒ 5; van R. M. te Gouda een muntb. ƒ 10; N. N. te Joure een coup. ƒ 2,97; van H. te S. een muntb. ƒ 10; van D. W. te L. een muntb. ƒ 10. Te zamen ƒ 289,07⁵.

Bij den heer *J. H. Heymans* te Ferwerd: van verschillenden te H. en F., te zamen ƒ 39,87⁵.

Bij den hoog wel-geb. heer *van Heeckeren*: van Z. M. den Koning ƒ 200; van verschillenden te Harlingen, door bemiddeling van den heer *J. A. Zaal Stroband* ƒ 205,35; van de commissie te Dokkum ƒ 56,73; van v. P. te L. ƒ 25; van C. N., postm. Doesborg 2 muntb. à ƒ 10, zamen ƒ 20; een bankb. dd. 12 Oct. 1845, n°. 25 ƒ 25; van G. te R. een coup. ƒ 19,80; van H. v. M. te [illegible] ƒ 4; van J. K., postm. 's Gravenhage, een coup. ƒ 1,2[illegible]; van B. ƒ 10; van iemand die onbekend wenscht te blijven ƒ 12,57; van A. D. te Blaricum ƒ 5; van C. S. te Blaricum ƒ 5. Te zamen ƒ 614,68⁵.

Bij ds. *J. Roorda*: van M. R. te A. een coup. ƒ 1,48⁵; van W. G., postm. Groningen, een muntb. ƒ 10; van T., postm. Brummen, een coup. ƒ 2,47⁵; van A. T., postm. Woudrichem, een coupon ƒ 6,18⁵; van V. D. te Deventer een coup. ƒ 19,80; van een medebroeder, postm. Garderen, een muntb. ƒ 10; namens G. L. te B., postm. Bovenknipe, een muntb. ƒ 10; van A. M. v. V. te O. 2 muntb. à ƒ 10, zamen ƒ 20; van ds. *L. Slotemaker* te Kruisland, de opbrengst eener kerkelijke collecte, ter gelegenheid van een dankstond voor den welgelukten oogst, een muntb. ƒ 10. Te zamen ƒ 89,94⁵.

T groet W.

*** De onbekende Schuldeischers in de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschappen van SIMON VAN DER MEER en MAARTJE BRAAK, in leven Echtelieden, gewoond hebbende te Scharwoude en aldaar overleden, worden bij deze met en benevens de bekende Schuldeischers opgeroepen, om te compareren, ten Kantore van den Notaris G. BOLDINGH, in de Ramen te Hoorn, op Maandag den 21sten November 1859, des voormiddags ten elf ure, ten einde de rekening en verantwoording van voormelde Nalatenschappen bij te wonen, waarna, indien er geen verzet plaats heeft, onmiddelijk zal worden overgegaan, tot uitbetaling, zooverre de voorhanden zijnde gelden strekken.

Dienende tot narigt en ter besparing van noodelooze kosten voor diegenen der Crediteuren, welke inlichting omtrent dezen Boedel verzocht hebben, dat na betaling der Begrafenis- en noodige geregtskosten en preferente schulden, er weinig of niets aan de concurente Crediteuren zal kunnen worden uitbetaald.

*** Men verlangt in een Instituut in Gelderland, voor slechts weinige uren in de week, of ook voor halve weken, en overigens op zeer aannemelijke voorwaarden, een **DOCENT** in de Oude Talen. Adres aan den Boekhandelaar J. W. SWAAN, te Arnhem, onder Letter P.

*** Men verlangt op een voornaam Dorp in Overijssel, een **HULP-ONDERWIJZER**, tevens geëxamineerd in het Fransch, met Kost en Inwoning, zal hij de voordeelen der Fransche-Avondschool, en een Salaris naar bekwaamheid genieten. Adres *franco* Brieven, Lett. S., aan den Boekhandelaar C. JENNES, te Enschede.

*** Door voortdurende ongesteldheid van zijnen Hulp-Onderwijzer, vraagt P. BOBELDIJK, Hoofd-Onderwijzer te Twisk, *ten spoedigste* **IEMAND**, van den 3den of Hulp-Onderwijzers Rang, geschiktheid voor den Zang en bekendheid met de leerwijze van wijlen den Heer *Prinsen* zijn vereischten. Het Salaris bedraagt, behalve Kost en Inwoning ƒ 125 's jaars. Brieven *franco*.

H. H. OFFICIEREN VAN GEZONDHEID.

Indien een **OFF. VAN GEZ.** 3e Kl. der Landmagt, genegen mogt zijn, zich naar Oost-Indie te begeven, zoo bestaat daartoe gelegenheid, door middel van **Ruiling**.

Men adressere zich onder de Lett. S. N., aan den Boekh. H. C. A. CAMPAGNE, te Tiel.

HOUTKOOPERS-BEDIENDE

wordt gevraagd, van Burgerlijke Familie, Prot. Godsd., de Houtzagerij en daaraan verbonden Handel, Kantoorwerk en Correspondentie, liefst grondig kennende.

Men adressere zich per *franco* Brieven, onder Letters A. B., aan den Heer A. KNOOP, Klein Heiligland te Haarlem, met opgaaf van ouderdom, gehuwd of ongehuwd en verdere inlichtingen.

*** C. V. VAN VALKENBURG, Apotheker te 's Hage, vraagt een geschikt **JONG MENSCH**, als Bediende in zijne Apotheek, tegen Februarij e. k.

*** Een **TUINMAN**, P. G., zijn vak verstaande en wiens Vrouw in staat is met de Melkerij goed te kunnen omgaan, en beide van voldoende getuigschriften voorzien, genegen zijnde, om in die betrekking met p°. Februarij e. k., in een Dorp in Gelderland werkzaam te zijn, vervoege zich onder opgave van ouderdom, bij de GEBROEDERS WILLEMSEN, Boek- en Kunsthandelaren te Zutphen. Adres *franco*, Letters T. M.

*** Tegen primo Maart 1860, wordt bij eene bejaarde Dame verlangd: Eene **GEZELSCHAP JUFVROUW**, van de P. G., niet beneden de dertig jaren en de *Fransche Taal vooral magtig zijnde*. Zij die gedienstig en van gelijk humeur zijn, zullen alléén in aanmerking komen en worden verzocht zich *franco* te adresseren onder de Letter T., bij den Boekhandelaar A. J. CRAMER, op het Singel over de Garnalen Doelen, te Amsterdam.

*** Eene **JUFVROUW**, P. G., 24 jaren oud, zag zich gaarne tegen Februarij of Maart geplaatst, tot hulp in eene Huishouding of ter verzorging van jonge Kinderen. Hierop reflecterenden, gelieven men zich te adresseren met *franco* Brieven, onder Letter M., bij de Boekhandelaars HERMs. COSTER & ZOON, te Alkmaar.

*** Men vraagt om dadelijk in betrekking te treden, eene fatsoenlijke **JUFVROUW**, van de P. G., in allen deele geschikt om de verzorging van vier moederlooze Kinderen en de besturing van het Huishouden, geheel op zich te willen nemen. Adres fr. Brieven, onder Lett. H. Hulp-Kantoor der Brievenpost, aan den Burg op Texel.

*** Een Weduwnaar van middelbaren leeftijd, in een der Steden van Friesland, vraagt eene **JUFVROUW**, van de P. G., van 25 à 35 jaren, die eene beschaafde opvoeding heeft genoten, om mede voor die van een Meisje van 10 jaren te zorgen en de Huishouding waar te nemen. Men adressere zich met *franco* Brieven, onder de Letter H., bij den Boekverkooper F. HOLTKAMP, te Sneek.

*** Bij een ongehuwd Heer op een Dorp, wordt vóór 1 Dec. verlangd: Eene **JUFVROUW**, uit den meest beschaafden stand, P. G., ter directie van het Huishouden. Opgave van Ouderdom, Salaris en personen ter informatie, *franco*, Lett. M., Hulppostk. te Hengelo, bij Zutphen.

*** Eene Jufvrouw van fatsoenlijke Familie, 33 jaren oud, zag zich gaarne tegen Februarij geplaatst als **HUISHOUDSTER** of **JUFVROUW VAN GEZELSCHAP**, ook wel genegen zijnde de werkzaamheden van *Kamenier* er bij te verrigten; reeds verscheidene jaren in betrekking, zoo kan men de meest voldoende informatiën bekomen, *franco*, onder Letter A., aan het Postkantoor te Tilburg.

*** Men verlangt in een Logement, om dadelijk in dienst te treden, Eene **bekwame LINNENMEID**, van goede getuigen voorzien. Loon naar bekwaamheden. Adres met *franco* Brieven, Letter F., bij de Boekhandelaren GEBROEDERS HENDRIKSEN, te Rotterdam.

*** Eene **PREDIKANTS-DOCHTER**, eene beschaafde opvoeding genoten hebbende, zag zich gaarne belast met de besturing eener Huishouding. Salaris zal minder vereischte zijn dan eene fatsoenlijke behandeling. Reflecterenden, gelieven zich te adresseren onder Letters A. A., Bureau Provinciale Friesche Courant, te Leeuwarden.

*** Er wordt zoo spoedig mogelijk gevraagd voor de Oost-Indiën, een **MEISJE**, van de fatsoenlijke burger klasse, P. G., niet beneden de 25 jaren en goed kunnende Naaijen, om als *Bonne* of *Kindermeid* werkzaam te zijn, in een Huishouden met drie jonge Kinderen. Hierop reflecterenden, gelieven zich met *franco* Brieven onder Letters D. V., te adresseren bij de Boekhand. Is. AN. NIJHOFF EN ZOON, te Arnhem.

ATTENTIE!!!

Bij gelegenheid der *Woerdensche Koemarkt* op Woensdag 26 October 1859, zijn, onder ander, bij *Jan Muis*, Herbergier te Hoenkoop, nabij Oudewater, aangebragt **twee KOEIJEN**, waarvan de Eigenaar onbekend is. De regthebbende vervoege zich bij den Burgemeester van Hoenkoop, te Benschop, onder opgaaf der herkenningsteekenen, en tegen betaling der kosten van voeding en van deze Advertentie.

*** Doctor **HOYACK is verhuisd** naar de Keizersgracht bij de Utrechtschestraat, Z. 680.

Amsterdam, 2 *November* 1859.

Ik berigt bij dezen aan mijne geëerde Stadgenooten en verdere begunstigers, dat ik op heden de Affaire in **Tabak**, **Cigaren**, **Snuif**, **Koffij** en **Thee**, door mijn Echtgenoot, den Heer O. N. BALLOT, alhier gedreven onder de firma GEBROEDERS BALLOT, heb **overgedaan** aan den Heer **HENDk. MAAS Hz.**, die haar van heden af, voor zijne rekening in hetzelfde huis en onder dezelfde firma zal voortzetten.

Ik betuig tevens mijn' dank voor de begunstiging, door mijnen Echtgenoot zoo vele jaren, en ook door mij na zijn overlijden genoten, terwijl ik wensch, dat de Heer *Maas* zich in dezelfde voorregt zal mogen verheugen.

Voor mij zelve vraag ik thans, bij voortduring of voortaan, begunstigd te mogen worden met de **leverantie** van

THEE,

uit het Depôt van de Heeren OTTO ROELOFS & ZOONEN, te Amsterdam, dat ten mijnen huize, op den Dijk (2de huis van de Posthoorn Breehoek), zal gevestigd blijven. De Heeren *Roelofs*, zullen zich door het leveren van goede kwaliteit en tegen de billijkste prijzen, en ik door eene prompte bediening, uwe begunstiging trachten waardig te maken.

Prijscouranten der verschillende soorten zijn steeds bij mij verkrijgbaar. Wed. O. N. BALLOT.

Zwolle, 1 *November* 1859.

Volgens bovenstaande advertentie, de Affaire in **Tabak**, **Cigaren**, **Snuif**, **Koffij** en **Thee**, van Mejufvr. de Wed. O. N. BALLOT, **overgenomen** hebbende, beveel ik mij bij deze in de begunstiging mijner geachte Stadgenooten en verder in 't algemeen aan, belovende alles te zullen aanwenden, mij die door goede kwaliteit en civiele prijzen, ten volle waardig te toonen. HENDk. MAAS Hz.

Zwolle, 1 *November* 1859.

*** B. J. KLAASHUIS, Boomkweeker te Denekamp (Overijssel), levert af voor de minste prijzen:

LARIX van 1 Elle, de 100 stuks		*f* 7.00.
ID. ½ „		3.00.
Tweejarige fijne **DENNEN**		1.40.
Tweejarige **ELSPLANTEN**		–.25.
BERKENPLANTEN		–.35.
Eenjarige **RINGER-ELZEN**, de 1000 stuks		1.00.
Grof **DENNENZAAD** *Pinus Silvestris*, de 5 ons		1.05.
Fijn **DENNENZAAD**,	id.	1.05.
LARIXZAAD,	id.	1.50.
LAPINAEZAAD,	id.	–.15.

Hetzelve wordt *franco* ter bestemming bezorgd. Brieven *franco*.

HET LOGEMENT, DE STALHOUDERIJ EN DE UITSPANNING, DE *St. JORIS*, TE ALPHEN A/D RIJN,

door aankoop mijn eigendom geworden zijnde, neem ik de vrijheid, het reizend en algemeen Publiek hiervan kennis te geven, zullende alles aanwenden, om naar de eischen des tijds, eene nette en prompte Bediening te geven; ook beveel ik mij aan tot het geven van **Diné's** en andere **Partijën**, waartoe, de voor weinige jaren nieuw gebouwde Zaal, zeer geschikt is. JOHs. SCHOUTEN.

1 *November* 1859.

BERIGT. J. W. SON,

Tandmeester en Vervaardiger van Kunsttanden, zal Dingsdag 8 dezer te spreken of te ontbieden zijn, bij den Heer J. GROENEWOUD, te Enkhuizen; 9 en 10 dezer bij den Heer K. DE VRIES, op het Breed, te Hoorn. Elken Dingsdag bij den Heer A. KLOK, te Purmerend, uitgezonderd 8 dezer; verder aan zijne Woonplaats, St. Antoniebreedstraat C. 78, over het Lokaal *de Ooijevaar*, te Amsterdam.

** TE HUUR.

Aangeboden tegen 1 Mei 1860, een van alle Gemakken voorzien **BOVENHUIS**, op een der beste standen van Haarlem. *Franco* te bevragen onder Lett. A., bij de Heer A. KNOOP, Klein Heiligland aldaar.

*** Door ziekelijke omstandigheden, wordt te HUUR OF TE KOOP aangeboden, eene **BOERDERIJ**, met twintig Bunders **WEI-** en **TEELLAND**, volledige **WONING**, **BERGPLAATS** voor Vee, Granen enz. Gelegen in het Vruchtbaarst gedeelte der *Haarlemmermeer*, waarvan de bewijzen voorhanden zijn dat het Land niets te wenschen overlaat.

Koopers kunnen desverkiezende meer dan de helft der Koopenningen als eerste Hypotheek op dezelve gevestigd laten; desverkiezende dadelijk of bij minnelijke overeenkomst later te aanvaarden. Reflecterenden, vervoegen zich met *franco* Brieven Letts. A. C., aan GEBROEDERS VAN DER HOEK, Boekhandelaren te Leyden.

HOOI.

Te KOOP tegen billijke prijs, des verkiezende vrij aan boord, ongeveer Honderd Vijftig Duizend halve Ned. ℔, goed gewonnen **HOOI**. Adres *franco*, onder Letter H., Postkantoor te Lisse, Prov. Z.-H.

*** Men vraagt te HUUR, tegen 1° Maart of Mei, in de nabijheid van *Apeldoorn*, een **BUITENTJE**, met een geschikt **WOONHUIS** van 7 à 8 Kamers. Opgave van ligging, grootte en prijs, met *franco* Brieven onder Letter A., bij den Boekhandelaar J. G. BROESE, te Utrecht.

*** HOUTVERKOOPING onder Overveen en Zandvoort, op *Klein* en *Groot Bentveld*, op Zaturdag den 19den November 1859, des morgens ten 10 ure, van eene groote partij **EIKEN-**, **BERKEN-**, **BOSCHEN-** en **POPULEN-HAKHOUT**, waaronder geschikt voor Palen, voorts Bijtelhout en Leertiemen, te beginnen op *Klein Bentveld*.

*** Men is voornemens, op Donderdag den 17den November 1859, vóór den middag ten elf ure, in de Herberg van den Kastelein *Jan Mulder*, te Heilo, openbaar te Verkoopen:

Een **HUIS**, **ERF** en **TUIN**, te Heilo, in de Kerkbuurt, aan de Oostzijde van den Straatweg, volgens het Kadaster Sectie B, N°. 291, Huis en Erf, groot –,01,90, en N°. 292, Tuin, groot –,06,15, en alzoo te zamen groot –,08,50.

Breeder bij Billetten omschreven, en nadere inlichtingen te bekomen ten Kantore van den Notaris **S. A. DE LANGE**, te Alkmaar.

*** **W. J. ELSENHORST**, Makelaar, zal op *Dingsdag den 8sten November* 1859 *en volgenden dag*, des voormiddags ten 10 ure precies, in de Anegang, voor het Huis get. W. 3 N°. 58, te Haarlem, ten overstaan van den Notaris Mr. **P. MABÉ Jr.**, in publieke veiling Verkoopen: Eenen netten **INBOEDEL**, bestaande uit Mahonyhouten en andere Meubelen, waaronder een Kabinet, Secretaire met marmeren blad, Ladetafel, Penantkastje, Thee- en Waschtafels, eene Pers, Stoelen met trijpten en andere zittingen, Spiegels, eene antieke Engelsche Klok met Speelwerk, Pendules, Schilderijen, Prenten achter glas, Kleeden, Karpetten, goedgevulde Bedden, Dekens, Kleederen, Koper-, Tin-, Blik-, IJzer- en Glaswerk, Kagchels, een verguld Gazornement, **PORCELEIN**, roomgecouleurd Aardewerk, eene Harmonica, Vergulde en andere Staven voor Schilderij-Lijsten, gemaakt **GOUD-** en **ZILVERWERK** en hetgeen verder te Koop zal worden aangeboden; gedeeltelijk behoorende tot de onder het voorregt van Boedelbeschrijving aanvaarde Nalatenschap van den Heer J. GERRITSEN, in leven Boekhandelaar, gewoond hebbende te Haarlem en aldaar overleden. De Goederen zijn Zaturdag 5 November 1859, *particulier*, en Maandag 7 November 1859 *voor één ieder* te zien, van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 ure.

DEFINITIVE TOEWIJZING,

bij afslag, ten overstaan van de Notarissen **H. SCHUITEN** en **Mr. G. P. A. STRUYK**, te Dordrecht, in het Koffijhuis van *Zahn*, op Vrijdag den 11den November 1859, des voormiddags ten 10 ure, van eene aanzienlijke partij Zaad-, Koren-, Vlas- en andere **TIENDEN** van Landen, gelegen onder Dubbeldam, 's Gravendeel, Puttershoek en Strijen; en van 1/24ste en 1/48ste **AANDEEL**, in de Vlastienden, Dijkettingen, Gorzen en Aanwassen, onder Goudswaard, gezegd Korendijk, zooals een en ander op Vrijdag den 28sten October ll. is geveild, en als toen in perceelen heeft opgebragt *f* 49,275.

De gedrukte Catalogussen, waarin ook de gemiddelde jaarlijksche opbrengst van elken Kavel of Blok, afzonderlijk, en de verschillende Combinatiën die, na perceels gewijzen afslag, zullen plaats hebben, breeder zijn omschreven, zijn, op *franco* aanvrage, ten Kantore van voorne. Notarissen te verkrijgen; terwijl eene Kaart van voorschreven Tiendblokken ter inzage ligt, ten Kantore van den Notaris *Schuijten*.

*** De Notaris **J. D. PASTEUR**, te Doetinchem, zal op Zaturdagen den 19den November en 3 December e. k., telkens des voormiddags ten 11 ure, in *het Heeren-Logement* te Doetinchem, ophoogen doen inzetten en finaal Verkoopen:

Een zeer logeabel **HEERENHUIS** met **TUIN** daarachter en **SCHUUR**, staande en gelegen op eene der beste standen in de Homburgerstraat te Doetinchem, bevattende 3 Beneden- en 5 Bovenkamers, gedeeltelijk behangen en met Stookplaatsen voorzien, voorts Meidenkamer, Keuken, Kelder en verdere Gemakken, bij eene fatsoenlijke Woning behoorende, thans gebruikt als Pastorij van de Hervormde Kerk aldaar. Te aanvaarden 1 Mei 1860.

Dit Pand kan 2 dagen voor den inzet en 2 dagen voor den toeslag bezigtigd worden, mits vooraf belet vragende bij den Bewoner; verdere informatiën zijn te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris. Brieven *franco*.

*** **OPENBARE VERKOOPING**, ingevolge regterlijke magtiging, op Donderdag den 1sten December 1859, des avonds ten 6 ure, in het Logement *de Zwaan*, te Katwijk aan Zee, van: N°. 1. Een hecht en sterk **HUIS** en **ERVE**, staande en gelegen zeer gunstig te *Katwijk aan Zee*, aan het beste gedeelte van de Voorstraat, kunnende dadelijk worden aanvaard. N°. 2. Een dito **HUIS** en **ERVE**, ingerigt tot *Broodbakkerij*, die daarin sedert vele jaren met goed gevolg wordt uitgeoefend, staande en gelegen te *Katwijk aan Zee*, op den hoek der Badstraat, te aanvaarden met den 1sten Mei 1860. N°. 3—10. Acht dito **HUIZEN** en **ERVEN**, staande en gelegen te *Katwijk aan Zee*, in verschillende percelen verhuurd tot 1 Februarij 1860. N°. 11. Twee **STOELEN** of **VROUWENZITPLAATSEN**, in de Kerk der Hervormde Gemeente, te *Katwijk aan Zee*, en N°. 12. Eene partij best **WEI-** of **HOOILAND**, gelegen binnen de gemeente *Katwijk* in den Hornespolder, groot 69 Roeden, 60 Ellen, te aanvaarden met Kersmis 1859; alles breeder bij Billetten omschreven. Nadere onderrigtingen zijn te bekomen, ten Kantore van den Notaris **A. E. BORST VAN LIMBURG**, te Katwijk aan den Rijn.

*** Bij H. W. WEYTINGH, Warmoesstraat I. 66, te Amsterdam, is uitgegeven:

GESCHIEDENIS DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE, 100 Pag. comp. Druk *f* –,75, door L. TH. ZEEGERS.

BOUWKUNDIG HANDBOEKJE, door E. H. HARTMAN, bevattende Timmeren, Metselen, Dakbedekking, Stucadoren, Schilderen en Behangen. 300 Pag. *f* 1,75.

Prof. O. V. REES, ALGEMEENE GESCHIEDENIS. 300 Pag. *f* 1,50.

LANDOLT, GESCHIEDENIS VAN HET NEDERLANDSCHE ZEEWEZEN *f* –,75.

*** Bij de Erven F. BOHN te Haarlem komt thans uit en alom is verkrijgbaar:

STICHTELIJKE UREN DOOR NICOLAAS BEETS.

Nieuwe reeks, N°. 11, inhoudende 1. *De grondslag der Kerkhervorming.* 2. *Maria en Martha.* 3. *Hamansleed.* Prijs per Jaargang *f* 4,20, en de Jaargang 1858, *fraai in linnen gebonden f* 4,75.

NB. Door het bijdrukken van een blad zijn weder eenige compleete Exempl. van de STICHTELIJKE UREN, *eerste reeks*, 2de druk, 4 deelen in 12mo verkrijgbaar à *f* 10,40, *ingenaaid* en *f* 11,60 *in linnen gebonden*.

*** Voor veel verminderde prijs wordt afgeleverd, zoolang de voorraad duurt.

MOST. *Encyclopedisch Woordenboek der Genees- Heel- en Verloskunde.* Met supplement, 7 deelen, in plaats van ***f* 84.—** voor ***f* 13.—**

KOORDERS. *Het Leerstelsel der Hervormde Kerk.* 4 deelen, in plaats van ***f* 13.80** voor ***f* 5.80.**

WEEVERINGH. *Geschiedenis der staatsschulden van alle volken.* 6 stukken, in plaats van ***f* 14.—** voor ***f* 5.10.**

*** Te HUUR tegen 1 Mei 1860 of eerder: Een nieuw net **BURGERHUIS** met **TUIN**, staande aan den Grindweg te Geesteren, Gemeente Borculo. Te bevragen bij Ph. ZALSMAN aldaar. Brieven *franco*.

*** Te HUUR, tegen 1 Mei 1860, in een zeer vrolijk Oord: Een aangenaam **ZOMER- en WINTERVERBLIJF**, aan den Zuiderzeeschen Straatweg, op 1/4 uur afstand van de Stad Elburg, waar goede Scholen zijn voor beider kunne. Het Huis bevat vijf Kamers, Keuken met daaraan grenzende Provisiekamer, Kelder en Meidenkamer, daarbij eenen grooten Tuin met exquise Vruchtboomen, en tevens Stalling voor Paard en Rijtuigen. Brieven *franco*, onder Letts. A. B. Adres bij J. WEDDING, Boekhandelaar te Harderwijk.

Geïllustreerde Familie-Bibliotheek.

DE PLANTENWERELD.

KRUIDKUNDIGE REIS OM DE WERELD.

PROEVE EENER KRUIDKUNDE IN VERBAND TOT DE KENNIS VAN DEN AARDBOL.

NAAR HET HOOGDUITSCH VAN

DR. K. MULLER.

Inhoud van het eerste Deel.

Eerste Boek. Het plantenrijk. I. *De onderlinge betrekking der Planten.* Verscheidenheid van het natuurgenot. — Het planten-individu. — De plantensoort. — Het plantengeslacht. — De planten-familie. — Invloed dezer groepen op het voorkomen van een landschap. — Aantal der soorten, geslachten en familiën. — Hare verdeeling over de aarde.

II. *De verzamelplaatsen der Planten.* § 1. De wouden als geheel. — Vorming der bronnen. — Het woud als koelvat in de werkplaats der natuur. — De wouden als natuurlijke beschermers tegen aardstortingen, drijfijs, gletschers, vlugzand. — De wouden als regulateurs der lucht en der vochtigheid. — De gedaante der wouden. § 2. De grasplanten oorzaak van de vorming der weiden. — Invloed van de grasplanten. § 3. De heiden. — Hare zamenstelling en verspreiding. — Haar invloed in de huishouding der natuur. — Hare belangrijkheid in de huishouding der volken. § 4. Het moskleed. — Zijn invloed op het vastmaken van den grond, de verdeeling van het water en de vorming der bronnen. — Verspreiding der mossoorten. § 5. Het plantenrijk in meren en zeeën. — De algen. — De celplanten. — Haar invloed op de vorming der aarde. — Invloed der waterplanten op de huishouding der volkeren en der natuur. — De wieren. — Het kruidmeer of de zee van Sarchassum. — De kalkalgen. § 6. De kruiden. — Distelvelden. — Bebouwde velden.

III. *Het maatschappelijke leven der Planten.* Verscheidenheid harer zamenleving. — De natuurwouden. — De menschelijke toestand met betrekking tot het gezellige leven der planten. — Het verschil harer zamenleving naar gelang der luchtstreken. — Oorzaken harer zamenleving.

IV. *De betrekking der Planten tot den grond, waar zij groeijen.* Innig verband tusschen den grond en de planten. — Belangrijkheid daarvan in het praktische leven. — Planten die aan den grond gehecht, er voorkeur voor hebben en zwerfplanten. — Oorzaken van het onderling verband. — Plantenparasieten. — De vogellijm en haar leven. — Belangrijkheid der Plantenparasieten.

V. *Het uitwendig voorkomen der Planten.* De plant is het voortbrengsel van stof en kracht. — Bewijs voor deze bewering in de onbewerktuigde natuur. — Cavalle's waarneming over de kristalvorming. — Isomorphe ligchamen. — Isomerestoffen. — Bewijs van de bewering hiervan bij de planten. — De stoffen der plantenfamilie. — Voedsel der planten. — In het wild groeijende planten en hare betrekking tot den grond. — Chemische verklaring van individu, soort, geslacht en familie. — Belangrijkheid dezer beschouwing.

VI. *De betrekking der Planten tot het klimaat.* Belangrijkheid der verschillende klimaten. — Oorzaken daarvan. — Astronomische gronden. — De jaargetijden. — Hunne afwisseling. — De langste en kortste dag. — Het werkelijke jaar. — Het klimaat der eilanden en van het vaste land. — De golfstroom. — De verheffing van den grond. — De afwisselende verlichting en verwarming der aarde. — Verscheidenheid der zonnestralen; chemische, verlichtende, en verwarmende. — De drukking der lucht en de invloed daarvan. — De suikervorming in eene drooge, warme lucht. — De schaduw der planten. — Verband tusschen de jaargetijden en de luchtstreken.

VII. *De verspreiding der Planten.* Hoe ontstond de plantenstaat? — Eerste begin van de vorming der aarde. — Middelpunten der planten. — Verhuizing der planten. — Door zich zelven. — Belangrijkheid der plantenkolonisatie voor de geologie. — De meeste eilanden zijn zelfstandige scheppingsmiddelpunten. — Plantenverhuizing door het stroomen der zee. — Door zwerfblokken. — De Noord-Duitsche vlakten. — Plantenverhuizing door winden. — Door beken en rivieren. — Door dieren. — Door de menschen. — Verplanting der kweekgewassen. — Verplanting der siergewassen. — Natuurlijke verwisseling der planten. — De oorzaak en invloed daarvan.

Tweede Boek. Geschiedenis der Plantenwereld. I. *De Afwisseling in de Schepping.* Algemeen afwisselend leven der natuur. — Bewijzen voor eene vroegere plantenwereld. — Methode om deze te leeren kennen. — Hare langzame ontwikkeling. — Haar ondergang en de wijze waarop die plaats had. — Scheppingsperioden. — De plantenwereld van den tegenwoordigen tijd is het voortbrengsel van alle scheppingsperioden te zamen genomen. — Het langzamerhand in elkander loopen der perioden. — Wijze van vorming der kolen.

II. *De Overgangsperioden.* Belangrijkheid der eerste planten voor de laterkomende dieren. — Oorsprong van den naam „overgangsgebergte." — Plantenschets van deze periode. — Type der dieren. — Hoogere ontwikkeling van het land. — De Amphibiën.

III. *De Steenkolenperioden.* Algemeene verbreiding dezer periode. — Vroegere omvang der steenkolenbosschen. — De duur van hun bestaan. — Plantenschets van dit tijdvak. — Het gelijktijdige dierenleven. — Vergelijking tusschen den toenmaligen en den tegenwoordigen tijd. — Waarschijnlijke overblijfselen der toenmalige gewassen.

IV. *De Permische Periode.* De vorming van den rooden steengrond. — Het tijdstip van zijn ontstaan. — Oorsprong van den naam der periode. — Plantenschets van dit tijdvak. — Herhaalde ophelderingen over den ondergang der voorafgaande scheppingen. — Wijze van het fossiel worden der planten. — Het vergaan der planten en hare verandering in humus, veen, bruin- en steenkolen. — Veiligheidslamp van *Davy*. — Belangrijkheid der kolenbeddingen voor den tegenwoordigen tijd.

V. *De Triasperiode.* Belangrijkheid daarvan voor de vorming der aarde. — Vorming van den zandsteen der Vogesen. — Schelpkalk en kiezel. — Oorsprong van den naam der periode. — Plantenschets van den triastijd. — Zijne dierentypen.

VI. *De Juraperiode.* Hare taak voor de vorming van het land. — Opeenvolging der berglagen. — Oorsprong van den naam der periode. — Voortgezette plantenschepping. — Plantenschets van dit tijdvak. — Karakter daarvan vergeleken met de vroegere plantenschepping. — De pijn-palmen van den tegenwoordigen tijd.

VII. *De Krijtperiode.* Hare geologische taak. — Hare berglagen. — De wijze van de vorming daarvan. — Haar plantenkleed. — Hare dierenwereld.

VIII. *De Tertiaire Periode.* Hare taak. — Hare belangrijkheid voor den tegenwoordigen tijd. — Haar begin. — Vergelijking tusschen hare plantentypen en de vroegere. — De verandering van het klimaat. — Verschil tusschen de plantentypen van deze periode en die van den tegenwoordigen tijd. — De plantentypen der bruinkolenbeddingen. — De bruinsteen. — De barnsteenbosschen. — Plantenschets der Molassenperiode. — Overeenkomst daarvan met het plantenkleed van Japan. — Verschillende tijdvakken van dezen tijd. — Het Eocane, Abiocane en Plyocane. — Oorsprong en beteekenis van den naam der periode. — De dierenwereld.

IX. *De Diluviale Periode.* Belangrijkheid van dezen tijd. — Aantal der bruinkoolbeddingen in Duitschland. — Het ijs-tijdperk. — Overeenkomst van de schepping van deze periode met die van den tegenwoordigen tijd.

X. *De Periode der tegenwoordige wereld.* Terugblik op de ontwikkelingsgeschiedenis der aarde en hare schepselen. — Belangrijkheid van den tegenwoordigen rijkdom der plantentypen en van de afwisseling van het landschap voor de verscheidenheid van het menschelijk geslacht.

Derde Boek. De kennis van de vormen der Gewassen. I. *Verscheidenheid van voorstelling.* Begrip der plantenphysiognomie. — Systematische, typische en kunstmatige beschouwing. — De taal der natuur. — Voorwerpen voor eene typische opvatting.

II. *De Paalvorm.* Verscheidenheid van vorm. — Zijne verspreiding. — De kokos. — Groote schoonheid der palmen. — Ouderdom en grootte. — Pijnpalmen en pandans.

III. *De Banaanvorm.* De bananen. — De Scitamineën. — De Marantaceën.

IV. *De Orchideënvorm.* De zamenstelling der Orchideënbloemen. — Belangrijkheid der Orchideën in de versiering van het natuurwoud. — Soorten van den Orchideënvorm. — Zijne verspreiding. — Zijne omgeving. — Zijne belangrijkheid voor het menschdom.

V. *De Lelievorm.* De Liliaceën. — De Asphodeleën. — De drakenboom. — De Bromeliaceën. — De Agave. — De Commelinaceën. — De Amarillideën. — De Irideën. — Hunne belangrijkheid en hun leven op de steppen. — Meer afwijkende lelievormen.

VI. *De Aroideënvorm.* De Calla. — De Pothossoorten. — De Philodendron. — Het Caladium. — Bloemenzamenstelling.

VII. *De Grasvorm.* De Restiaceën. — De Juncaceën. — De Cyperaceën. — De grassen. — Hare belangrijkheid in het beeld der landstreek. — Grasweiden en grasgronden. — Reuzengrassen. — Het bamboe. — Lagere grasvormen. — Verschil van hunnen invloed.

VIII. *De Varenvorm.* Hunne aesthetische uitdrukking. — Hunne karakteristiek. — Mystiek der varens. — De boomvarens. — De parasitische versieringsvorm.

IX. *De Mosvorm.* De wolfsklaauw. — De levermossen. — Het bladmos. — Hunne karakteristiek en verspreiding. — Boomachtige vorm. — Uitwerking van den mosvorm in het beeld der landstreek.

X. *De Korstmossen.* Verscheidenheid der vormen. — Hunne karakteristiek. — Zuilenvorm, nederliggende, hangende en lettervorm. — Verwantschap der algen en korstmossen.

XI. *De Paddenstoelenvorm.* Nederliggende vorm. — Stengelvorm. — De balanophoren en Rhizantheën. — De Rafflesia.

XII. *De Naaldboomvorm.* De casuarinen. — Het karakter der naaldboomen wat het landschap betreft. — Hunne belangrijkheid in de bouwkunst. — De naaldvorm. — De bladerenvorm. — Oorzaken van het verschillend voorkomen van den naaldvorm. — De pijnboomvorm. — De sparrenvorm. — De cypressenvorm. — Karakter der cypressen.

XIII. *De Wilgenvorm.* De olijfboom. — De liguster en zijne verwanten. — De olijfwilgen. — De oleander. — De eigenlijke wilgen. — Hunne vormen. — Hun verschillende invloed. — Poolwilgen. — Planten met glansrijke bladeren. — Hunne phisiognomische uitwerking. — Moeijelijkheid om de plantentype physiognomisch scherp te ontleden. — Wet van de physiognomische uitwerking van den bladerenvorm.

XIV. *De Vorm van het Verdeelde Blad.* De distelvorm. — De Acanthus in de versieringskunst der ouden. — Modellen voor de kunst in de natuur. — De bogtige bladvormen. — De vorm van het zamengestelde blad. — De peulgewassen. — De Mimosa's. — De gevoelplanten. — Hare gevoeligheid. — Oorzaken daarvan. — Het slapen en waken der planten. — Het gevingerde blad.

XV. *De Heidevorm.* De heidekruiden. — Hunne verspreiding.

XVI. *De Cactusvorm.* Karakter der Cacteën. — Hunne verspreiding. — De cactusachtige wolfsmelkgewassen. — Soortgelijke Asclepiadeën. — Soortgelijke meldegewassen. — De vetplanten.

XVII. *De Vorm der Lipbloemigen.* De vorm bij verschillende plantenfamiliën. — De Utricularia. — Het vetkruid. — Aesthetiek der lipbloemigen.

XVIII. *De Lianenvorm.* Verscheidenheid van den vorm bij verschillende plantenfamiliën. — Eigenlijke lianen. — Zonderlinge stamvorming. — Zeldzame mozaïkvormen bij hunne doorsnede. — Verschil van de physionomische werking. — De klimop. — De hop. — De wijngaardranken. — Karakter en verschil van windende, slingerende en klimmende planten.

XIX. *De Reuzenvorm.* Eerwaardigheid der oude en reusachtige vormen. — De grootste lindenboom van Duitschland. — De grootste eik van Europa. — De kastanje van den Etna. — Reusachtige notenboomen. — Reusachtige platanen. — Reusachtige naaldboomen. — De Wolboom. — De baobab. — Reusachtige banyanen-vijgenboom. — Betrekkelijke opvatting van den reuzenvorm. — De reuzenvorm als uitdrukking der hoogste volkomenheid. — Onmogelijkheid om de plantenphysiognomie uit te putten. — Besluit.

Vierde Boek. De verspreiding der planten. I. *De Planten-Luchtstreken.* De planten aan pool en evenaar. — De plantenstreken. — Haar verschil naarmate der landen. — Eene wandeling uit den warmen gematigden gordel naar den top van den berg St. Angelo in Italië. — Vergelijking daarvan met de plantenterassen van Madera. — Javaansche plantenstreken. — Verschillende verdeeling der plantenstreken naar de verschillende landen en planten. — Hare hoogte en temperatuurtoestanden. — Het verschil der sneeuwgrenzen. — Oorzaken van de verschillende hoogte der planten. — Bepaalde warmtehoeveelheden zijn bevorderlijk tot het groeijen der kweekplanten. — Isochimenen, Isothermen, Isotheren. — De warmte van den grond. — Vochtigheid van den grond. — De woestijn Atacama. — Plantenarmoede op de westkust van Zuid-Amerika. — Hare oorzaken. — De drukking der lucht. — Eigenaardigheden der Alpenflora's. — De flora der vlakten, bergen, beneden-alpen en alpenstreek.

II. *De Plantengordels.* De beide halfronden aan twee bergen gelijk. — De plantengordels volgens meijen. — Drieledige vergelijking der plantengordels. — Vergelijking daarvan met de plantenstreken. — Hare vergelijking met de beide halfronden. — Drieledig verschil van de flora-rijken. — De flora-rijken. — De plantenrijken. — De plantenrijken van Europa, Azië, Afrika, Amerika, Australië, en hun karakter.

III. *De Vegetatie-lijnen.* Hare belangrijkheid. — Hare aanwezigheid en hare oorzaken in noordwestelijk Duitschland en in zuidelijk Beijeren. — Vegetatie-lijnen der kweekplanten. — Het gebrekkige der waarnemingen.

IV. *Planten- en Dierenwereld.* De verspreiding der dierenwereld volgt die van het plantenrijk. — Verhuizing der dieren door planten. — Bescherming en voedsel verbinden beide werelden. — De velden van zeegras. — Naauw verband tusschen de verhuizing van insekten en planten. — Nuttigheid van dit verband voor de planten. — Schadelijkheid. — De zamenstelling der dieren rigt zich naauwkeurig naar hun verband met de planten. — In 't oog loopende overeenkomst van planten- en dierenvormen. — Plantenwereld en menschheid.

Inhoud van het tweede Deel.

Inleiding. De verschillende togten rondom de wereld en de tegenwoordige belangrijkheid daarvan. — Drieërlei wegen, langs welke men de wereld kan rondreizen.

Eerste Boek. *De Poollanden.* De noordelijke poolgordel. — Zijne verdeeling. — Zijne betrekking tot de alpenwereld. — Zijn physisch karakter. — Hoe hij licht ontvangt. — Karakter zijner jaargetijden. — Plantentafereelen. — Zijne vatbaarheid voor bebouwing en natuurlijke voortbrengselen. — De streken der zuidpool.

Tweede Boek. De Amerikaansche landen. I. *Algemeene Schets.* — II. *Noord-Amerika.* Beschrijving der planten in den noordelijken poolgordel en de gematigde luchtstreek. — De cedermoerassen. — De Indianen. — De suikerahorn. — Op Unalaschka en Sitcha. — In het Oregongebied. — De natuur van Californië. — De zuidelijke Vereenigde Staten. — Katoenverbouw en slavernij.

III. *Midden-Amerika.* Het karakter der plantenwereld. — Overgang naar Mexico. — Drieledige verdeeling der streken van Mexico. — Hare karakteristiek. — Togt naar de Orizaba. — De Cacteën. — De handboom. — West-Indië. — Het Suikerriet. — De verbouw van den tabak.

IV. *Het heete Zuid-Amerika.* Zijne botanische verdeeling. — De Llanos en Paramos. — Het plantaardige ivoor. — De koeboom. — De waterwijngaard. — De Cacao. — De Llanos. — Het Amerikaansch klimaat en de mensch. — De bosschen aan den Orinoco en de Amazonen-rivier. — Tropische voedingsmiddelen van Zuid-Amerika. — De olijfpalmen aldaar. — Een uitstapje naar Guiana. — De Victoria. — De Savanne. — Hoever de palmen zich verspreiden. — De Mauritia-palm. — De moederplant van het Indiaansche vlasriet, de Curata, — De Urari. — Wederkeerig verband tusschen de menschen en de voedingsmiddelen in Amerika. — Het ontstaan eener Amerikaansche bebouwing. — Het Peruaansche kustenland. — De Puna. — De Escallonia. — De Sierra. — De belangrijkheid van de hoogte van den bodem voor de bebouwing. — De Montana's. — De kinaboom. — De Coca. — Balsemboom.

V. *Het warme en gematigde Zuid-Amerika.* Verdeeling. — De plantenwereld in Chili. — De Chilesische Araucaria. — De Matéstruik. — De Pampa's. — Afwisselingen van het klimaat. — De Laplata-staten. — De belangrijkheid van bebouwing der Pampa's. — Patagonië. — Eigenaardigheden van het klimaat. — De Falklands-eilanden. — Het Tussockgras. — De balsemstruik. — Onderzeesche plantengroei. — Op het Vuurland. — De Pescherahs.

Derde Boek. De Aziatische landen. I. *Algemeene beschouwingen.* — II. *Noordelijke Azië.* Aan den Poolcirkel. — Kamtschatka. — Het gebied de pelsdieren. — Onderzeesch plantenrijk en de belangrijkheid daarvan. — Schermbloemige gewassen als karakterplanten. — De Rhabarber.

III. *Midden-Azië.* Verdeeling. — Het laagland van Turan. — Steppenflora. — De uiterste klimaten en invloed daarvan op den mensch. — Buchara en zijne bevolking. — Het tafelland van binnen-Azië. — Het vaderland der huisdieren. — Mongoolsche herderstammen en hunne invallen in Europa. — Tubet. — Het klimaat van binnen-Azië en belangrijkheid daarvan. — De woestijn Gobi. — Aan de Chineesche grenzen. — Japan en zijne belangrijkste gewassen. — De theestruik. — De talkboom. — De pelaplant. — Indische vlasgewassen. — De bebouwing van Azië.

IV. *Westelijk Azië.* Verdeeling. — De Kaukasus. — Zijne flora. — Boven- en beneden-Kaukasus. — Colchis. — Het vaderland van den wijngaard. — Pontische en Armenische bergen. — Het vaderland van vele Europeesche kweekplanten. — Belangrijkheid der bebouwing van Klein-Azië. — Mesopotamië — Aan den Eufraat en Tigris. — Oorspronkelijk moederland der ooftboomen. — De Kurden. — Perzië. — De bakermat der sterrekunde. — Perzisch klimaat. — Perzische natuur en liederdichters. — De Duivelsdrek. — Afghanistan. — Zijn plantengroei en zijne belangrijkheid voor den mensch. — De Ariaansche volken. — Oorspronkelijk vaderland van het Kaukasische menschenras. — Arabië. — De katstruik. — De balsemboom. — Het schiereiland Sinaï. — De mannastruik. — Het beloofde land. — De vroegere en tegenwoordige toestand daarvan. — De Joden. — De cederen van den Libanon. — Plantenwereld van Syrië en Palestina. — Belangrijkheid daarvan voor het Christendom.

V. *Zuid-Azië.* Vedeeling. — Volksverhuizingen naar Indië. — De Himalaya. — Zijne planten. — Achter-Indië. — De Cocos. — De wijnpalmen. — De papierpalmen. — De sagopalmen. — De betelpalm. — Palmen en Pisang. — Scitamineën. — De kamferboom. — De kaneelboom. — De nootmuskaatboom. — De kruidnagelen. — De peperplanten. — De specerijen en de geschiedenis van den mensch. — De Tectonia grandis. — De Gutta-percha. — Indisch ooft en Indische voedingsmiddelen in het algemeen. — De Indische plantenwereld en invloed daarvan op de Indische beschaving.

Vierde Boek. De Afrikaansche landen. I. *Algemeene schets.* — II. *Noord-Afrika.* Verdeeling. — De Atlantische eilanden. — Hun eigenaardig karakter. — Het Noord-Afrikaansche vasteland. — Zijn verleden en belangrijkheid voor de beschaving van den tegenwoordigen tijd. — Egypte, zijn natuur en invloed op de beschaving der volken. — De woestijn. — Haar invloed op het volkenleven.

III. *Midden-Afrika.* Aan den blaauwen en witten Nijl. — Het vaderland der trekvogels. — Habesch. — De koffijboom. — De oorspronkelijke woonplaats van het Ethiopische menschenras. — Plantengroei onder de keerkringen. — De olijfpalmen van Guinea. — Suiker- en wijnpalmen. — De Afrikaansche mensch en zijne gewassen.

IV. *Zuid-Afrika.* Het karakter des lands. — De Karroo. — Groote zoogdieren en eene karige natuur. — Het Kaapland als vaderland der heidekruiden. — Zijn overige plantenvormen. — Hare overhelling tot de Australische flora. — Verband tusschen haar en den mensch. — Inlandsche en ingevoerde kweekplanten. — Toestand der natuur van het Kaapland in de voorwereld. — De Zuid-Afrikaansche eilandenwereld. — Het beschavend vermogen des waters.

Vijfde Boek. De Australische landen. I. *Algemeene schets.* — II. *Het vasteland van Australië.* Physisch karakter daarvan. — Overeenkomst met Zuid-Afrika. — De wereld der Antipoden. — Algemeen voorkomen der plantenwereld. Moeras en grasland. — Het voorwereldlijk karakter van het moerasland. — De belangrijkheid der bebouwing van Nieuw-Holland. — De mensch van Nieuw-Holland.

III. *De eilanden van de westelijke Oceaan.* Van Diemensland. — Nieuw-Zeeland. — Het voorwereldlijk karakter daarvan. — Verhouding tot andere landen. — De spruitpijnboom. — Nieuw-Zeelandsche bosschen. — Invloed van het land op den mensch. — Het Nieuw-Zeelandsch vlas. — De Aucklands-eilanden. — De Norfolk-eilanden. — Nieuw-Caledonië. — De Nieuwe Hebriden. — Het eiland Tanna. — De eilanden van den Indischen oceaan.

IV. *De eilanden van oostelijk Australië.* De Sandwich-eilanden. — Otaheite. — De oorspronkelijke mensch dezer eilanden. — De broodboom en andere voedingplanten van Otaheite. — Woningen van den mensch. — De bamboe en zijn invloed op de bewoners der tropische gewesten. — De papier-moerbezieboom. — Een Otaheitische maaltijd. — De kokospalm der Zuidzee-eilanden. — De tropische bewoners. — Uitstapje in het binnenland. — Tegenwoordige toestand der eilanden.

Zesde Boek. Het karakter der plantenwereld van Europa. De poolgordel. — Overgang tot andere landen. — Verdeeling der flora's. — Herinnering aan den heeten gordel. — Karakter der gematigde gordels van Europa. — Kosmopolitisch karakter van zijne tegenwoordige plantenwereld. — De vroegere toestand daarvan. — De Europesche mensch. — Karakter van de bebouwing in Europa.

De zoo rijke letterkunde van de zoogenoemde populaire natuurwetenschap heeft in de laatste jaren geen enkel werk opgeleverd, dat in wetenschappelijke waarde en populaire behandeling wedijveren kan met dit geschrift, dat een lichtpunt is in de geschiedenis der kruidkunde. Elk, die belang stelt in het uitgebreide plantenrijk, dat ons in veld en bosch en tuin eene zoo oneindige verscheidenheid van gewassen oplevert en waarbij de mensch op iederen trap van beschaving een zoo onmiddelijk belang heeft; elk, die ook slechts eene geringe kennis van de kruidkunde bezit, zal in dit werk een uitnemend, aantrekkelijk en leerrijk onderhoud vinden en t'huis geraken op een veld van wetenschap, dat tot de aanlokkelijkste en onderhoudendste, en tevens tot de nuttigste behoort. Met bewondering zal hij de diepe, grondige en rijke kennis van den schrijver opmerken en tevens zien, met hoe meesterlijke hand deze zijn uitgebreid onderwerp weet te beheerschen en den lezer voor oogen te stellen uit verschillende gezigtspunten en in eenen meesterlijken, echt classieken vorm. In ieder opzigt is het een voortreffelijk meesterstuk, dat in de boekerij van geen beschaafd mensch moet ontbreken en dat wij wegens zijne wetenschappelijke waarde wenschen geplaatst te zien naast de schriften van von humboldt, die het in kracht en schoonheid van voorstelling volkomen evenaart,

DE GEILLUSTREERDE FAMILIE-BIBLIOTHEEK BEVAT

VOLKSBOEKEN OP HET GEBIED DER NATUURKUNDIGE WETENSCHAPPEN,

In Afleveringen van 60 bladzijden à 35 Cent;

Met honderde Houtgravuren.

(*Zie verder het vervolg.*)

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDE en ZONEN.

VERVOLG van de *Zaturdagsche*

HAARLEMSCHE COURANT

van 5 November 1859.

*** Ondertrouwd:
Mr. HENDRIK JOHANNES BURGER
en
PETRONELLA JACOBA SCHNEITHER.
ROTTERDAM, 3 November 1859.

*** Getrouwd:
J. PH. VON HEMERT
BATAVIA, met
25 Augustus 1859. L. F. DÜMCKE.
Wed. van *D. van der Burg.*

*** Getrouwd:
H. J. STAVERMAN
Te KEDIRIE, Eiland *Java*, en
31 Augustus 1859. H. C. LEROUX.

*** Getrouwd:
H. BEIJERMAN,
1ste Luit. der Rijdende Artillerie, en
H. M. E. B. REIJERS.
UTRECHT, den 3den November 1859.

*** Getrouwd:
NICOLAAS BEERS
met
CATHARINA JOHANNA SARA VAN ESSEN.
AMSTERDAM, 4 November 1859.

*** Bevallen van een' ZOON, Vrouwe *MARG. DE VEER TYNDALL — TAPIN.*
13 October 1859.
TURNBRIDGE WELLS *London.*

*** Heden beviel van eene DOCHTER *M. M. VAN GELDER*, geliefde Echtgenoote van
HOORN, W. TASMAN HJz.
31 October 1859.

*** Heden beviel voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER *A. P. RUSSEL BOERLAGE*, geliefde Echtgenoot van J. G. DE HOOP SCHEFFER.
AMSTERDAM, 31 October 1859.

*** Bevallen van een ZOON *A. K. A. VAILLANT*, geliefde Echtgenoote van
AMSTERDAM, Mr. A. VAN EIJK BIJLEVELD.
31 October 1859. Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een ZOON *MARIA LAMBERTA TEN BRUMMELER*, geliefde Echtgenoot van
ARNHEM, D. G. VAN EMBDEN.
1 November 1859. Eenige kennisgeving.

*** Mijne Echtgenoote *G. P. VAN DER JAGT*, beviel heden van eene DOCHTER. A. W. REIGER.
UTRECHT, 1 November 1859.

*** Voorspoedig bevallen van eene welgeschapene DOCHTER *A. M. VAN DER WAL*, geliefde Echtgenoot van J. H. HABERMEHL,
Genees-, Heel- en Verloskundige.
URK, den 1sten November 1859.

*** Bevallen van eene DOCHTER *A. DUYTSHOFF*, geliefde Echtgenoot van P. J. TER PLEGT.
WARMENHUIZEN, 1 November 1859.

*** Bevallen van een ZOON *L. VAN SAANE*, geliefde Echtgenoote van P. STOFFEL Cz.
DEVENTER, 2 November 1859.

*** Heden beviel van een welgeschapen ZOON *G. VIS*, geliefde Echtgenoote van U. VAN DER GOOT Pz.
ZAANDAM, 2 November 1859.
Eenige kennisgeving.

*** Heden beviel mijne geliefde Echtgenoot *H. B. TE WINKEL*, ontijdig van twee ZONEN.
J. DE VERWER.
DE RIJP, 2 November 1859.

*** Bevallen van eene DOCHTER, Vrouwe *CLARA REEPMAKER*, geboren *VIRULY*.
ROTTERDAM, 3 November 1859.
Eenige kennisgeving.

*** Bevallen van een ZOON, *D. SCHUT — SCHAAP.*
KROMMENIE, 3 November 1859.

*** Voorspoedig bevallen van een' ZOON *MARIA DOROTHEA BOURIER*, geliefde Echtgenoot van
A. H. BUCHLER D. DZN.
AMSTERDAM, 3 November 1859.

*** Heden ontsliep, aan eene slepende ziekte, in den ouderdom van [illegible] jaren, mijne veelgeliefde Dochter QUIRINA JACOBA JOHANNA.
GRONINGEN, [illegible] October 1859.
C. G. H. VON SCHWARTZENBERG EN HOHENLANSBERG,
Douairière VAN SWINDEREN.

*** Heden overleed, na langdurend sukkelen, JANSJE JACOBS KEYSER, in den ouderdom van 23 jaren en [illegible] maanden, diep betreurd door hare Broeders, Zusters en Behuwd-Broeder.
Uit aller naam,
BURG, op *Texel*, S. JB. KEYSER.
31 October 1859.

*** Heden overleed ons innig geliefd jongste Kind WILLEMINA ROELINA, in den leeftijd van bijna elf jaren. Na eene ongesteldheid van weinige dagen, bezweek zij voor de magt eener hevige stuip.
MEPPEL, Mr. W. J. TONCKENS.
den 1sten November 1859. G. H. TONCKENS,
Eenige kennisgeving. VAN BAAK.

*** Heden overleed, tot mijne diepe droefheid, na een langdurig lijden, voorzien van de genademiddelen der H. Kerk, mijne zeer geliefde Dochter ADRIANA CORNELIA, in den jeugdigen leeftijd van ruim 28 jaren.
SCHIEDAM, J. G. BEUKERS.
1 November 1859.

*** Het KINDJE ons den 23sten Augustus ll. geschonken, werd ons heden weder ontnomen.
B. G. SUTHERLAND,
Rijks-Veearts 1ste Klasse.
J. SUTHERLAND — ERKELENS.
OUD-ALBLAS, den 2den November 1859.
Eenige kennisgeving.

*** Heden overleed onze hartelijk geliefde Moeder Mevr. de Wed. J. VAN DER CRAGHT, geb. KRUSEMAN, in den gezegenden ouderdom van 81 jaren. — Hoewel dankbaar voor het langdurig bezit, is het verlies groot, dit zal ieder beseffen, die de overledene van nabij gekend hebben.
Uit aller naam,
LEYDERDORP, D. J. VAN DER CRAGHT,
2 November 1859. Genees-, Heel- en Verloskundige.

*** Op den 1sten dezer overleed te *Groningen*, in den ouderdom van ruim 19 jaren, onze innig geliefde jongste Zoon CLAAS, Student aan de Hoogeschool aldaar; eene hevige ziekte van slechts drie dagen, maakte een einde aan zijn voor ons zoo dierbaar leven.
MEPPEL, J. J. SLOT.
3 November 1859. A. M. SLOT — PRINS.

*** Voor de vele bewijzen van deelneming, ondervonden bij het overlijden van mijnen geliefden Echtgenoot, den Wel-Edelen Zeer-Geleerden Heer *W. K. J. Schoor*, Med. & Art. Obst. Doctor te *Koudekerk a/d Rijn*, betuig ik mijnen welmeenenden dank. M. C. VAN PELT,
SCHIEDAM, Wed. *W. K. J. Schoor.*
3 November 1859.

*** Voor de vele blijken van deelneming, bij het overlijden van mijnen hartelijk geliefden Echtgenoot *Jan de Vries*, betuig ik, ook namens mijne Kinderen en Behuwd-Dochter, mijnen opregten dank. A. T. P. MEYJES,
AMSTERDAM, Wed. *J. de Vries.*
3 November 1859.

*** Een **HULP-ONDERWIJZER**, P. G., geëxamineerd in 't Fransch, bekend met Engelsch, Duitsch en Wiskunde, zag zich gaarne geplaatst aan eene School zonder Kostleerlingen, tegen behoorlijk Salaris en eene vrije Kamer. Adres *franco*, onder Lettr. B., bij de Boekhandelaren GEBROEDERS VAN HENDRIKSEN, te Rotterdam.

*** Op eene P. Kostschool vraagt men twee **HULP-ONDERWIJZERS**. Dewijl men bij gul verkeer gaarne ruime belooning wil voegen naar gelang van bekwaamheid, zoo gelieven reflecteerenden, zich met *franco* Brieven, onder Letter P., met opgave van bekwaamheid en het verlangd Salaris, te adresseren bij de Boekhandelaren DOORMAN & COMP., te Breda.

*** Men vraagt in eene Dorpschool, een **HULP-ONDERWIJZER**, tegen genot van de gewone verpleging en *ƒ* 140 's jaars.

Adres met *franco* Brieven, aan den W.-E. Hr. A. C. OUDEMANS, Schoolopziener van het derde District in Z.-Holl., te Leiden.

*** Een **HUIS-ONDERWIJZER**, Prot., (bezittende den Rang van *Hoofd-Onderwijzer*), geëxamineerd in de Fransche, Engelsche en Hoogduitsche Talen en de Wis- en Natuurkunde, vele jaren als *Gouverneur* met de Opvoeding en het Onderwijs van Kinderen belast, thans in eene der groote Steden van ons Land gevestigd, verlangt de zorg voor Opvoeding en Onderwijs van één enkel **KIND**, aan hem toevertrouwd te zien, om het met zijne eigene Kinderen op te leiden. Adres met *franco* Brieven onder Letter A., bij den Boekverkooper W. L. STOELER, te Rotterdam.

*** In een fatsoenlijk Gezin, bestaat de gelegenheid ter plaatsing van **één of twee KINDEREN**, tegen zeer billijke voorwaarden. Brieven *franco*, onder de Letters P. P., bij den Boekhandelaar A. H. KANTE, te 's Hertogenbosch.

*** Aan eene openbare School, in Gelderl., tevens Kostschool, vraagt men ten spoedigste, voor het Lager Onderwijs, een **SECONDANT**, P. G., in staat de Fransche Taal te helpen Onderwijzen en de Kerkedienst waar te nemen. Brieven *franco*, onder Letts. B. J., aan de Boekhandelaars A. F. BLANCHE & COMP., te Utrecht.

*** **IEMAND**, P. G., bezitter eener acte als Hoofdonderwijzer, geëxamineerd voor het Fransch, Hoogduitsch, Engelsch en de Wiskunde, en van de beste getuigschriften voorzien, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk verplaatst. Adres met *franco* Brieven onder Letter A., bij den Boekhandelaar C. M. VAN GOGH, te Amsterdam.

APOTHEEK.

In eene soliede *Apotheek* in *Gelderland*, wordt gevraagd, tegen Februarij e. k.: Een fatsoenlijk **JONG MENSCH**, P. G., het recepteren kundig, desverkiezende met gelegenheid om zich voor het Examen voor te bereiden. Brieven *franco*, Letts. A. B., bij den Boekdrukker H. C. A. THIEME, te Nijmegen, die een ervaren en bedreven **LETTERZETTER**, van de P. G., voor *vast werk, tegen goed loon zoekt.* Brieven *franco*, Letters C. T.

*** **BELOONING NAAR GELANG VAN DE BETREKKING.**

IEMAND van middelbaren leeftijd, Gehuwd, van de Protestantsche Godsdienst, van respectable Familie en niet onbemiddeld, zoekt eene Administrative of andere Betrekking, doch geene ondergeschikte, waarin hij door zijne veelzijdige relatien en ondervinding nuttig en aangenaam kan werkzaam zijn, liefst op een gunstig gelegen Dorp, in de nabijheid van eene Stad.

Hij is in staat de meest voldoende informatien te verschaffen en borgtogt te stellen. — Van de stipste geheimhouding kan men verzekerd zijn. Adres *franco*, met opgaaf der Betrekking en de Plaats, waar zij te vervullen is, onder Letters G. J., bij den Kantoor-Boekverkooper J. J. WIJCHERS, Oude Leliestraat te Amsterdam.

*** *Het Gemeentebestuur van* MONNICKENDAM, roept bij deze op, gepensioneerde **ONDEROFFICIEREN** of andere gepensioneerde Personen, welke met Administratie bekend zijn en genegen naar de Betrekking als Commies bij de Stedelijke Belastingen te Monnickendam te solliciteren, zich tot dat einde in *persoon* of schriftelijk, onder overlegging van de noodige bescheiden te vervoegen, binnen veertien dagen na heden, bij den Burgemeester aldaar.

De Jaarwedde aan deze Betrekking verbonden is *ƒ* 350, met genot van vrije Woning.

Monnickendam, den 27sten October 1859.
De Burgemeester,
F. NOOIJ.
De Secretaris,
J. WIJNDELS DE JONGH.

Als Tuinbaas,

verlangt in de Provincie Gelderland of Utrecht geplaatst te worden: **IEMAND**, van de P. G., zijn vak grondig verstaande, die gedurende zes jaren in die betrekking is werkzaam geweest en daarvan de meest voldoende getuigenissen kan overleggen. Hij is ook gewend met Paarden en Rijtuigen om te gaan. Brieven *franco*, adres den Wel-Eerw. Zeer Gel. Heer FRUITIER TALMA, Pred. te Scherpenzeel, onder Lr. B.

*** Men vraagt op een aanzienlijk Buitenverblijf in Gelderland, tegen Februarij 1860: Een **TUINMAN**, grondig ervaren in alles wat de Broeijerij en Moezerij betreft en bekwaam de uitgebreide werkzaamheden daaraan verbonden, te besturen. De daarop reflecteerenden adresseren zich *vrachtvrij*, onder Letters E. E., bij den Boekhandelaar STENFERT KROESE, te Arnhem, met opgaaf van ouderdom en Godsdienst, en of zij gehuwd zijn, met of zonder Kinderen.

WORDT VERLANGD,

[illegible] eene Jufvrouw,

P. G., die zich, onder genot van Kost, Inwoning en Salaris, nader overeen te komen, wil belasten met het toezigt over een vijftal Jonge Kinderen. Goede behandeling en een opgeruimd humeur zijn eerste vereischten. Adres *franco*, onder Letter P., aan de Heeren G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

*** *On demande vers mi-Janvier, chez trois enfans de 7 à 9 ans, un* **GOUVERNEUR** *Suisse, (de Genève ou du pays de Vaud), R. P., à même d'enseigner sa langue par principes, l'histoire, la geographie et l'arithmetique. Des capacités plus etendues seront un avantage.*

S'adresser par lettres affranchies, avec indication où on peut prendre des informations, sous les initiales C. D. chez A. VAN LOON, libraire à Tiel.

*** *Une Demoiselle de la R. P., ayant occupé pendant plusieurs années, une place de* **GOUVERNANTE**, *désire se replacer, vers le mois de Février prochain, par préférence à Amsterdam. Elle est capable d'enseigner les quatre langues modernes, les éléments du dessin, et tout ce qui concerne une education soignée. On est prié de s'adresser, lettres affranchies, sous l'initiale R., au libraire C. M. VAN GOGH, Leidschestraat, Amsterdam.*

*** De **AANDEELHOUDERS** in de Kalk, Kalksteen en Marmer Industrie, te Ratingen, worden ter Algemeene Vergadering opgeroepen te Düsseldorf, in het Hotel *Becking*, op Zaturdag den 19den November aanstaande, des morgens om elf ure.

*** *Burgemeester en Wethouders der Gemeente* WOERDEN, berigten bij deze, dat de in het jaar 1858 opgerigte **KOE- en PAARDENMARKT**, voor dit jaar zal invallen op Woensdag den 9den November eerstkomende.

Veehandelaars en andere Kooplieden, worden uitgenoodigd deze Markt, met hunne tegenwoordigheid te begunstigen.

Woerden, den 18den October 1859.
Burgemeester en Wethouders voornoemd,
C. J. BREDIUS.
De Secretaris,
J. W. ROSSING VAN ITERSON.

Haarlemmermeer.

Burgemeester en Wethouders van HAARLEMMERMEER, brengen ter kennisse van de belanghebbenden, dat de **VEE en PAARDENMARKT**, alhier gevestigd, zal worden gehouden op Woensdag den 9den, 16den 23sten en 30sten November en den 7den December 1859, Op het daartoe ingerigte Terrein in het Dorp aan de Kruisvaart. Inzonderheid worden de Veehandelaars uitgenoodigd om deze Markt te bezoeken, daar in deze zoo uitgestrekte Gemeente nog zeer veel Vee benoodigd is.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
PABST.
De Secretaris,
D. EGGINK.

JAN VAN REES & ZOON,

te ZWOLLE,

gaan voort hunne THEEËN, uitmuntende door kracht, geur en waterhoudendheid, in verzegelde Pakjes, voorzien van Stempel, Prijs en Nommer, verkrijgbaar te stellen voor Haarlem, bij

K. Th. DE BREUK, Kruisstraat N°. 160,

alwaar Prijs-Couranten te bekomen zijn.

*** **BELANGRIJK BERIGT**

VOOR

DOOFHEID EN HARDHOORENDHEID!

Sedert 10 jaren debiteert de Ondergeteekende eene **OLIE**, door welke honderden hunne genezing vonden. Dezelve geneest binnen korten tijd de doofheid, indien zij niet bij de geboorte reeds ontstaan is; zij bestrijdt alle met de **Hardhoorendheid** verwante kwalen, als Oorpijn, en het suizen en bruisen in dezelve, en geeft zelfs aan hoog bejaarden het fijnste gehoor weder, in geval daartegen geene onoverkomelijke bezwaren bestaan, overigens is zij door vele deskundigen beproefd en voor goed verklaard.

Alle bestellingen, die ik verzoek mij *franco* te doen geworden, worden terstond door mij uitgevoerd. — Het oorspronkelijke fleschje met het berigt omtrent het gebruik dezer Olie kost *f* 10. H. BRAKELMANN.

Soest, in Pruissen, 1859.

Uit de Hand te Koop:

Eene sedert vele jaren florerende en nog met goed succes gedreven wordende extra winstgevende **BAKKERIJ** met **TOEBEHOOREN**, waar plus minus zeven mille toe benoodigd zal zijn. Reflecterenden, adresseren zich met eigenhandig geschreven Brieven, *franco*, Letters A. Z., bij de Boekhandelares Wed. J. W. BROUWER, te Leyden.

*** **TWEE BOERDERIJEN**

UIT DE HAND TE KOOP.

De eene gelegen niet ver van Leyden, met 55 Bunders **BOUW- en WEILAND**, of met minder Land naar verkiezing, en dadelijk te aanvaarden; — de andere aan den Amstel, nabij Ouderkerk, met 24 Bunders **WEILAND**; de Woning te aanvaarden met Mei a. s., de Landen met Kerstijd. Nadere inlichting te bekomen onder Lett. S., bij den Boekhandelaar J. J. VAN BREDERODE, te Haarlem. Brieven *franco.*

STEENHOUWERIJ — STEENHANDEL.

Door sterfgeval wordt op allezins voordeelige voorwaarden ter overname aangeboden: Een in volle werking zijnde uitgebreide **STEENHOUWERIJ** en **HANDEL** in **STEEN**, *bewerkt* en *onbewerkt* **MARMER**, in directe verbinding met het Buitenland; benevens een uitmuntend ingerigte **CEMENT-MAALDERIJ**, alles zeer gunstig gelegen aan de Dockummer Ee te Leeuwarden. De daarbij gelegen zeer soliede en nieuw getimmerde **HEERENHUIZINGE** met ruim **ERF**, wordt mede ter overname aangeboden. Des verkiezende kan een gedeelte der Koopsom onder Hypotheek verblijven.

De Affaire wordt inmiddels onder toezigt van een bekwaam Opzigter gecontinueerd.

Adres in *persoon* of met *franco* Brieven, aan de Wed^e. A. SINGELS Wzn., te Leeuwarden.

Openbare Verkooping,

ten overstaan van den Notaris J. G. BROUWER NIJHOFF, te Haastrecht, op Vrijdag den 11^{den} November 1859, des voormiddags ten elf ure, in de Herberg van *v. d. Bergh*, aan de Stolwijkersluis onder Stolwijk even buiten Gouda, van:

Eene **BOUWMANSWONING** C. N°. 22 en **LANDERIJEN**, *zoo buiten- als binnendijks* staande en gelegen in de onmiddelijke nabijheid van Gouda onder Haastrecht, nevens de door het Rijk nieuw gelegde Sluis, groot geheel elf Bunders, 88 Roeden, 03 Ellen. Verhuurd tot 1° Mei 1867 voor *f* 460 's jaars. Nadere inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van voornoemden Notaris. Brieven *franco*.

Te Zijbecarspel.

C. DONKER, Notaris te Benningbroek, zal ten verzoeke der Erfgenamen van den Heer P. VEERMAN, bij bekomen regterlijk verlof, op Dingsdag 15 November 1859, 's voormiddags ten 10 ure, ten Herberge van *K. Smit*, te *Zijbecarspel*, in publieke Veiling Verkoopen:

Twee Kapitale **HUISMANSWONINGEN** met **BOET, ERVEN, BOOMGAARD** en verschillende Perceelen uitmuntend **WEILAND**, benevens een Perceel vruchtbaar **BOUWLAND**, alles bij elkander staande en gelegen te *Zijbecarspel* en in de Gemeente *Opmeer*, te zamen groot 28 Bunders, 97 Roeden, 80 Ellen, en **TWEE SCHULDBEKENTENISSEN**, ten laste van den Polder *Waard* en *Groet*, ieder groot in Kapitaal *f* 1000, rentende 3% dd. 1 Julij 1846.

VOOR *f* 1,50 IN PLAATS VAN *f* 4,

wordt zoo lang de voorraad strekt, door den tegenwoordigen eigenaar S. E. VAN NOOTEN, te Schoonhoven, afgeleverd, het werk, getiteld:

Leesboek voor Ouders, vooral voor Moeders, over de opvoeding der Kinderen, in de Kraam-, Kinder- en Ziekenkamer, en over eenige voorname ziekten en gebreken,

DOOR

[illegible] VITRINGA COULON,

[illegible] *Leeuwarden*,

[illegible] ONDERVINDING.

*** Bij J. VAN HOEVE Jr., te Gorinchem, ziet het licht:

DE MARSKRAMER.

Een verhaal uit de dagen der Hervorming,

door *E. GERDES.*

134 Bladzijden druks, in geïllustreerden Omslag.

Prijs 60 Cent.

*** A. W. SYTHOFF, te Leyden, geeft uit:

JAVA, Tooneelen uit het leven, karakterschetsen en kleederdragten van Java's bewoners, in afbeeldingen naar de natuur geteekend door HARDOUIN, met tekst van W. L. RITTER, met 28 Platen en eene Kaart van Java, gecartonneerd .... *f* 7.50.

Mr. J. VAN LENNEP, Herinneringen uit den Worstelstrijd met Spanje, vierde druk, gebonden met 20 Staalplaatjes .... *f* 1.80.

W. A. ELBERTS, Willem de Zwijger en het Verbond der Edelen, gebonden met 20 Staalplaatjes *f* 1.80.

ERNST EN LUIM, Bloemen gegaard uit den Lusthof der Nederl. Poezy, gebonden in linnen met Staalplaatjes .... *f* 1.80.

A. VAN DER HOOP Jr., Gedichten, Eerste deel, Tweede druk, met Portret en Houtgravure .... *f* 1.25.

Deze uitgave is compleet in 4 of 5 deeltjes en bevat de werken van den Dichter A. VAN DER HOOP Jr.

Nieuwste Werken.

VAN DRUTEN EN BLEEKER, te Sneek, geven uit:

LEVEN EN AVONTUREN

VAN

MERVYN CLITHEROE,

EEN VERHAAL UIT HET ENGELSCH VAN

W. H. AINSWORTH.

2 Deelen in gr. 8vo, met 2 Titelplaten *f* 6,60.

IN HET NOORDEN:

SCHETSEN UIT HET LEVEN

DER NATUUR EN DER MENSCHEN

IN HET

NOORDELIJKE GEDEELTE DER AARDE,

door Dr. G. HARTWIG, uit het Hoogduitsch vertaald door T. C. WINKLER.

Twee Deelen in gr. 8vo met gegraveerden Titel *f* 6,00.

En debiteren met veel succes:

BETER LAAT DAN NOOIT!

EEN VERHAAL OP WAARHEID GEGROND,

DOOR

Ch. Raede.

Naar den **achtsten** druk uit het Engelsch.

3 Deelen in gr. 8vo, met 3 Vignetten, *f* 9,00.

Van dit boek is in Engeland thans in den handel het **ZES EN ZESTIGSTE DUIZENDTAL.**

*** Door J. VAN HOEVE Jr., te Gorinchem, wordt afgeleverd en is bij alle Boekhandelaren te bestellen:

NEDERLANDSCHE

Concordantie des Bijbels

van *TROMMIUS.*

In één Deel, voor den prijs van *f* 4,90 in plaats van *f* 9,90.

DE NOVEMBER-AFLEVERING VAN HET

CHRISTELIJK ALBUM.

Bevat: Het bovenmenschelijke van Gods raad en voorzienigheid; naar Jesaja 55, v^s. 8 en 9, door C. E. VAN KOETSVELD. — Napoleon Roussel te 's Hage, door J. HERMAN DE RIDDER. — Eene Visschers-hut, door J. L. ADRIANI.

Met eene **groote fraaije Staalplaat,** voorstellende: *Jezus biddende in Gethsemané.*

Elke maandelijksche aflevering kost slechts **25 Cents.**

*** G. T. N. SURINGAR, te Leeuwarden, heeft alom verkrijgbaar gesteld:

VOOR

LIJDENDEN EN TREURENDEN.

Bijdragen tot bevordering van levenswijsheid en levensvreugde. Naar **H. B. WAGNITZ.** Een deel in gr. 8°. .... *f* 1.80.

Ten **ZESDE DRUK** der

LEERREDENEN

van **E. A. BORGER.**

Twee deelen, postformaat .... *f* 3.60.

Dagboek mijner goede werken,

door **Mr. RHIJNVIS FEITH.** .... *f* 1.50.

DE OUDERDOM.

Gedicht, door **denzelfden.** .... *f* 3.75.

DE TOEKOMST.

Dichtstuk, in drie Zangen, door **WARNSINCK.** *f* 1.80.

*** Door den Boekhandelaar F. GÜNST, (Expeditie-Bureau van *de Dageraad*), te Amsterdam, is verzonden:

DE DAGERAAD.

VIJFDE JAARGANG. — DEEL IX. — AFL. 2.

INHOUD: Eene kanonieke roman. — Nitzachoon. — Welke waarheid ligt bij de leer der zielsverhuizing ten grondslag? door Mr. A. F. Sifflé. — De bijbelsche openbaring getoetst aan die van natuur en rede. — Het vrouwelijke leven, of in welke verhouding stelt onze godsvereering de vrouw tot de maatschappij? — Eene spookverschijning en nog een ander teeken. — Nadere verklaring in antwoord op een welmeenend schrijven, door Dr. J. van Vloten. — Boekbeschouwing: Ds. Hoogvliet's „Wonderverhalen van den Bijbel." — Het geluk en de zaligheid van den rationelen wijsgeerigen Christen, besproken en vergeleken met de ellende van het kerkelijke dogmatisme, door S. M. Brakel. — De Christenen, die de opstanding van Christus loochenen. — Geloofsbelijdenis. — Oude boeken. — Ter overweging. — Feiten en opmerkingen.

☞ Ten gevolge van het vooral in den laatsten tijd toenemende debiet, en getrouw aan de belofte, reeds in het Prospectus voor een eersten Jaargang gedaan, is de inteekenings-prijs voor den vijfden Jaargang, andermaal en wel met ***f* 2** verminderd, zoodat die nu op ***f* 10,** in plaats van op ***f* 12** is vastgesteld.

DE NOVEMBER-AFLEVERING VAN

AGLAJA.

Bevat: Gehaakt Sophakleedje. — Tafelkleedje. — Gehaakte Kant. — *Relief* Borduursel. — Middel om te ontdekken of de Eijeren versch zijn. — Reiniging van gouden of zilveren Galon. — Reinigen van wit Satijnen Schoenen. — Om het bersten van Porceleinen Voorwerpen tegentegaan, — benevens eenige andere nuttige middelen. — *Crochet carré* Patroon. — Kraagje in *relief* borduursel. — *Col breton* in festonneersel. — Kraagje en *manchette* in *broderie anglaise* en *point de poste.* — Zakdoeken in *broderie à la minute* en *point de poste.* — Verscheiden tusschenzetsels voor Rokken, in *broderie anglaise* en *point de poste.* — In een gevlochten letters in *broderie anglaise* en *point de rose.* — Hoeken voor Zakdoeken, in *plumetis* en *point de sable.* — Verschillende letters, in *plumetis*, Cordonneersel, *point de rose* en *point de sable.* — Letters, in *plumetis*, *broderie à la minute* en *point de poste.* — Met vijf Platen waaronder een allerkeurigst bewerkte groote *Modeplaat.*

Elke maandelijksche Aflevering kost slechts **25** Cents.

*** H. A. M. ROELANTS, *te Schiedam*, geeft uit:

BRAGTAANTJENS

EN

ANDER KLEIN GOED,

DOOR

EEN BEUNHAAS IN BIJSCHRIFTEN.

Prijs f 1.40 *Gebonden in linnen band f* 1.80.

*** B. DEKEMA, te Utrecht, heeft uitgegeven:

Handleiding tot het onderzoek van het oog met den oogspiegel door Dr. R. Liebreich, toegevoegd aan de Fransche vertaling van Makenzie's Handboek der Oogheelkunde. Ten dienste van het onderwijs aan 's Rijks Militaire Geneeskundige School, in het Nederduitsch bewerkt door Dr. A. F. Bauduin, Officier van Gezondheid der 1ste Klasse aan die School. Prijs .... *f* 1.60.

Dr. Diegelmann, Tabellarisch overzigt der Geneesmiddelen, ten gebruike van eerstbeginnenden zoowel als practische genees- en heelkundigen, uit het Hoogduitsch overgebragt en naar de Nederlandsche Apotheek omgewerkt door B. G. van der Hegge Zijnen, Officier van Gezondheid 2de Klasse. Prijs .. *f* 2.—.

Geneeskundige Voorschriften, bijeenverzameld door Dr. Walther, uit het Hoogduitsch overgezet door B. G. van der Hegge Zijnen, Officier van Gezondheid 2de Klasse. Prijs .... *f* 2.—.

Handleiding der bijzondere ontleedkunde van den Mensch, dienende tot herinnering voor Artsen en Studerenden. Naar de vijfde uitgave van de Anatomical Remembrancer, uit het Hoogduitsch bewerkt door A. H. Schoemaker. Prijs .... *f* 1.—.

Beschrijving der Lijkverschijnselen, met het oog op de meest voorkomende dwalingen, waaraan men bij het doen van lijkopeningen is blootgesteld, door Jos. Engel, Hoogleeraar te Weenen, in het Nederduitsch overgebragt door Dr. J. A. Fles, Officier van Gezondheid 1ste Klasse aan 's Rijks Kweekschool voor Militaire geneeskundigen te Utrecht. Prijs .... *f* 4.50.

Katechismus der Scheikunde, van Dr. Hirzel, met 33 afbeeldingen tusschen den tekst, door C. de Jong. Prijs *f* 1.25.

[illegible] in haar geheelen omvang, bewerkt naar het Hoogduitsch van Dr. Gabler. Ruim 400 bladzijden in twee kolommen. 8vo. Prijs .... *f* 4.—.

Dr. Besser, De eerste levensdagen van het kind. Raadgevingen om zich dezen tijd ten nutte te maken. Prijs ... *f* 0.7[illegible]

Dr. F. Muller, Zakboek der geregtelijke geneeskunde voor geneesheeren, juristen, pharmaceuten enz. door D. Soeterik. Prijs .... *f* 1.2[illegible]

Dr. Rudolph Wagner, De scheikunde volgens het nieuwste standpunt der wetenschap, bevattelijk voorgesteld aan beoefenaars en liefhebbers der natuurwetenschappen. Met 86 houtsneden. Prijs .... *f* 5.—

Dr. Buff, Zestien voorlezingen op het gebied der natuurkunde van onzen aardbol, door Dr. H. van den Broek, Officier van Gezondheid 1ste Klasse bij 's Rijks Kweekschool voor Militaire Geneeskundigen. Prijs .... *f* 2.5[illegible]

Zakboek der Operatieve Chirurgie, naar de Fransche en Hoogduitsche uitgaven van Dr. Isnard en Dr. Prosch. In het Nederduitsch bewerkt door Dr. A. F. Bauduin, Officier van Gezondheid der 1^e Kl., Leeraar aan 's Rijks Kweekschool voor Militaire Geneeskundigen. Voorzien van LXIII tusschen den tekst geplaatste, ophelderende afbeeldingen der voornaamste heelkundige kunstbewerkingen. Prijs .... *f* 3.[illegible]

Gezondheidsleer voor Bedroefden — Over de invloed van het verdriet op den mensch. Naar het fransch van Dr. M. A. Bidart. Prijs .... *f* 0.[illegible]

Te Haarlem, bij JOH. ENSCHEDÉ EN ZONEN.